

Dobrý pastýř

Brněnský pravoslavný věstník

číslo **16**

červen 2007 I.P.

Pravoslavná pouť do Mikulčic

Milí čtenáři, království Boží hledejme uvnitř nás!

Slovo úvodem

Svátkem svatě Padesátnice, čili letnic, v nichž se naplnila spasitelná závěť Ježíše Krista a na apoštoly sestoupil Duch Svatý, se přenášíme do zcela nové evangelní reality; ocitáme se v tajemném těle Kristově, v jeho Církvi, která se podobně jako lidské tělo dále rozvíjí, nicméně zůstává jedna – nerozdělená a nerozdělitelná. Pán Ježíš Kristus přislíbil svým učedníkům, že jim pošle Utěšitele, Ducha pravdy, který (věčně) vychází od Otce (viz Jan 15,26), aby s nimi „zůstal až na věky“ (Jan 14,16). A jen o něco dále jim Pán v rozhovoru připomněl, že svět Ducha pravdy přijmout nemůže, neboť jej nevidí, ani jej nezná, „ale vy jej znáte,“ říká Kristus, „neboť ve vás přebývá...“ (Jan 14,17)

Duch pravdy vydává svědectví o Synu, který jej posílá na svět, a skrze něj i o Otci, z něhož vychází. Jak ale rozumět místu, v němž Pán hovoří o Božím království, které někteří z Izraelitů očekávali jako doprovázené zjevnými znameními a o němž Spasitel hovořil, že jej nebude možné předem nějak vyzorovat, ale že se ono království nachází již mezi nimi, máje na mysli jejich nitra (viz Lk 17,21)?

Spolehlivou odpověď nám podávají svatí, tedy ti, kteří Boží království zakusili ve svém životě, kteří jej ve skutečnosti zakoušeli neustále a z jejichž niter vyvěraly po celý život „proudy živé vody“, to znamená blahodátne působení Ducha Svatého. Jednou takovou „vyvolenou nádobou“ Ducha Svatého byl i starec Porfýrios (Bairaktaris) (1906-91), který o Duchu Svatém hovořil vždy v souvislosti s Církví a rájem.

Základní podmínkou toho, abychom mohli „uvnitř nás“ objevit nebeské království, je podle starce Porfýria láska ke Kristu, teprve tehdy je možné zakusit skutečný ráj. „Jakmile poznáš a zamiluješ si Krista,“ říká starce, „zakoušíš ráj.“ Starce Porfýrios tuto zkušenost dále rozvádí: „Ráj totiž začíná již zde, na zemi. Církev je pozemským rájem, podobným tomu na nebesích. Tentýž ráj, který je na nebesích, je i zde na zemi...“ Naši hlavní starosti musí proto být, abychom se oddali Kristu a sjednotili se s Církví. „Jestliže se oddáme Boží lásce,“ říká starce Porfýrios, „vejdeme do Církve. Jestliže ale nevejdeme do Církve a nesjednotíme se s pozemskou Církví ještě zde na zemi, existuje nebezpečí, že ztratíme i Církev nebeskou...“ Myšlenku o nebeském království a o ráji uzavírá starce Porfýrios těmito slovy: „Ten, kdo žije v Kristu, vytváří jednotu s ním, s jeho Církví... Jeho život se odlišuje od života ostatních lidí. Je plný radosti, světla, veselí a vzkříšení. Hle, takový je život Církve, takový je život podle Evangelia, Boží království, které je „uvnitř vás“. Do našeho nitra vchází Kristus a my se nacházíme v něm. „A stává se něco podobného,“ dodává starce Porfýrios, „jako když kousek železa vložený do ohně získává charakter ohně a světla, mimo dosah ohně se však železo opět stává pevným kovem – železem, temným a ponurým...“

V souvislosti se svátkem Padesátnice je vhodné připomenout, jak uvedl ve svém kázání i vladyka athénský Christodulos, že „svatá Padesátnice se v Církvi uskutečňuje neustále, a podobně jako při sv. Padesátnici hovořili apoštolé společně všemi jazyky, stejně tak i dnes Církev promlouvá všemi jazyky a ke všem národům, protože všechny bez rozdílu miluje a nečiní mezi nimi žádného rozdílu...“ Dar mluvení v jazycích (tzv. glosolálie) však Bůh udělil svatým apoštolům zcela zvláštním způsobem při svátku letnic, aby obrátili nekřesťany na křesťanskou víru. Když svatí apoštolé mluvili v jazycích, „nevydávali ze sebe nesrozumitelné výkřiky, jako by byli posedlí (jak se dnes mnohdy děje v různých necírkevních společenstvích), ale mluvili jazyky proto, aby lidé z různých národů mohli slyšet o Boží velikosti a důstojnosti a aby uvěřili,“ jak vysvětluje archimandrita Georgios (Kapsanis) ze Svaté hory Athos.

Draží bratři a sestry v Kristu, kéž v sobě objevíme „Boží království“, které je nablízku (ale získává se úsilím) a které Pán přislíbil svým věrným. A jak jej poznáme? Podle ovoce... Neboť ovocem Ducha Svatého je „láska, radost, pokoj, tichost, dobrotnost...“ (Gal 5,22) Nejkrásnějším a nejzralejším ovocem Ducha je pak láska.

V pravé Kristově lásce váš Michal Dvořáček, odpovědný redaktor

Církev Kristova nezeslábne

(Slovo sv. Jana Šanghajského ve svátek sv. apoštola Matěje)

Svatý apoštol Matěj byl během Kristova pozemského života jedním ze sedmdesáti učedníků. Jedním ze dvanácti se stal až po Kristově Nanebevstoupení. Při modlitebním setkání, na kterém bylo přítomno kolem sto dvaceti lidí, upozornil sv. apoštol Petr na to, že od apoštolského sboru odpadl zrádce Jidáš Iškariotský. Sv. Petr připomněl slova žalmu 108, ve kterém Duch Svatý ústy žalmisty Davida říká o bezbožníkovi: „... a úřad jeho vezmi jiný.“ Aby byla naplněna slova žalmu, navrhl apoštol Petr, aby byli vybráni dva muži a předvedeni před tvář Páně. Na koho Bůh ukáže, ten ať se stane jedním ze dvanácti. Byli vybráni Matěj a Josef, kterému se jinak říkalo Barnabáš, a když Bůh skrze los ukázal na Matěje, stal se Matěj jedním ze dvanácti apoštolů.

Tak byl doplněn sbor apoštolů Kristových a Matěj získal už po Nanebevstoupení Páně stejnou blahodat a moc jako ostatní apoštolé, takže stejně jako oni kázal, uzdravoval nemocné, činil zázraky a přijal za Krista mučednickou smrt.

Tato událost je pro nás velmi poučná. Ukazuje nám, že Církev Kristova nikdy nezeslábne a nebudou jí chybět potřební služebníci.

Kristus řekl: „...vzdělám svou církev, a brány pekelné jí nepřemohou.“ (Mt 16,18) Církev je duchovní společenství všech, kteří zachovávají pravou víru. Jeho hlavou je sám Kristus a jeho cílem je duchovní růst jejích členů.

Pozemská část Církve, která připravuje své děti k přechodu do Církve nebeské, potřebuje k tomu, aby dostala svému úkolu, pastýře a jiné služebníky. Brány pekelné jí nepřemohou, její blahodat je nevyčerpatelná a nikdy jí nebude chybět to, co potřebuje.

Je velkou Boží milostí být povolán ke službě Církve, ale ne všichni, komu se jí dostane, jí bývají hodni a mnozí povolání nebývají vyvoleni. Nejen Jidáš odpadl od apoštolského sboru. Jeden z prvních sedmi diákonů, ustanovených apoštoly, Mikuláš Antiochijský, odpadl od Církve a stal se knězem sekty, kterou sám založil. Čtyři ze sedmdesáti učedníků odpadli od křesťanství, ale Církev tou ztrátou neutrpěla a zůstala celá. Místa těch, kteří odešli, obsadili druzí, kteří jich byli více hodni. Bez ohledu na Mikulášovu zradu našel sbor diákonů v Církvi své pevné místo, jejich počet se rozrostl a tento úřad existuje dodnes.

I přes pozdější odpadávání hierarchů, kněží a dalších služebníků Církve neutrpěla Církev újmu a místa odpadlíků zaujímali jiní. Když cařihradský patriarcha Nestor upadl do hereze, nahradil ho sv. Anatolios, který byl důstojnějším vykonavatelem tohoto úřadu. Alexandrijský patriarcha Dioskoros se přiklonil k monofyzitismu, jiní hierarchové zase k jiným herezím, ale Církev zůstala nezničitelná a namísto zrádců přicházeli důstojnější, a často i svatí muži.

Mnozí duchovní se zřekli Krista v období pronásledování, mnozí zanechali posvátného úřadu kvůli pozemským výhodám nebo osobní slabosti a přešli od kléru

zpět mezi laiky. Ale ať už se tak dělo z jakékoli pohnutky nebo příčiny – ať už služebníci Církve zrazovali křesťanskou víru nebo jen zanechali svého úřadu – Církev nikdy nezeslábla. Ty, kteří odpadli, vždy nahradili jiní, o nichž kolikrát dříve ani nikdo neuvažoval, a nejdnou ti, na něž se kdysi pozdější odpadlíci dívali z vysoka..

Církvi Boží nikdy nebude chybět dostatek biskupů, kněží, diákonů, hypodiákonů, žalmistů, zpěváků a přísluhujících. Proto ti, kteří byli povoláni sloužit při bohoslužbách v oltářích, čist nebo zpívat, musí pečlivě sledovat své nitro, aby se nestali nehodnými a nebyli vyloučeni. Dějiny Církve ukazují, že v ní není nikdo nenahraditelný, a Duch Svatý vždy ví, kým nahradit toho, kdo se stal nedůstojným svého úřadu. Je velkou Boží milostí smět sloužit nebo přísluhovat v chrámu, vcházet do pozemského nebe – oltáře – přibližovat se ke svatým Tajinám, zpívat nebo čist církevní modlitby.

Proto ti, kterým byla dána tato milost, musí svou povinnost plnit zbožně a s pokorou a mít přitom na paměti slova žalmisty: „Služte Hospodinu v báni a veselte se s třesením,“ (Ž 2, 11) jakož i jiná, strašná prorocká slova: „Zlořečený ten, kdož dělá dílo Hospodinovo lživě...“ (Jer 48, 10) „Drž se toho, co máš, aby žádný nevzal korunu tvé.“ (Zj 3, 11)

Je hrozné stát se nedůstojným posvátného úřadu nebo zakolísat a vzdát se ho. Mnozí si poté, co jej ztratili, uvědomí, oč přišli, a touží po dřívější hodnosti, ale dveře už bývají zavřené jako u pěti nerozumných panen.

Památka sv. apoštola Matěje a jeho přímlyvy ať nás posilní v bezúhonné službě, abychom neztratili posvátný úřad na zemi a na nebi se stali hodnými nebeského království, kde nyní stojí před Božím trůnem sv. Matěj, přijatý do sboru dvanácti apoštolů.

Světitel Jan (Maximovič, + 1966), 9. srpna 1940, Šanghaj

z ruštiny (Ruský pastyř č. 40, 2001) přeložila Marie Zavřelová

Svatý apoštol Matěj

Sv. apoštol Matěj se narodil v Betlémě a již v útlém mládí se naučil výborné znalosti Svatého Pisma pod vedením sv. Simeona Bohopřijemce. Pán Ježíš Kristus vybral sv. Matěje jako jednoho ze svých sedmdesáti učedníků. Po Nanebevstoupení Páně byl sv. Matěj zvolen losem mezi dvanáct apoštolů (po odpadnutí Jidáše Iškariotského).

Po sestoupení Svatého Ducha kázal apoštol Matěj Evangelium v Jeruzalémě a v Judeji. Z Jeruzaléma docházel spolu se svatými apoštoly Ondřejem a Petrem do Antiochie Syrské. Dostal se dokonce až do kapadockého města Tiane a Sinope. Během třetí misijní cesty sv. apoštola Ondřeje jej doprovázel právě apoštol Matěj, dorazili do měst Edessa a Sevastie. Podle svaté tradice pobýval sv. Matěj i v západní Gruzii a Makedonii, kde byl mnohokrát vystaven smrtelnému nebezpečí.

Apoštol Matěj se ke konci svého života vrátil zpět do Judeje, kde nepřestával navštěvovat své spoluobčany ze židovského národa a snažil se je osvětit Kristovým učením. Sám činil Pánovým jménem velké zázraky a mnohé obrátil na víru v Krista. Okolo roku 63 byl sv. apoštol Matěj odsouzen synedriem k smrti a vzápětí ukamenován.

Rozjímání nad kněžstvím a pastýřstvím

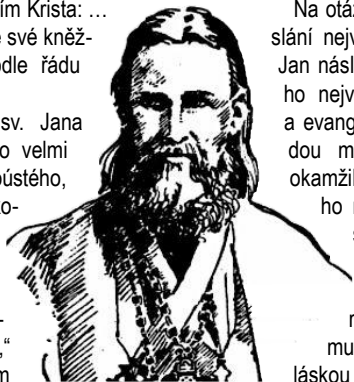
podle sv. Jana Kronšadtského

Dobrý pastýř po vzoru Krista, sv. Jan Kronšadtský, dnes již připočtený k zástupu pravoslavných světců, je znám svým životem oddaným Církvi, k níž přivedl za svého života, ale i po svém blahém zesnutí stovky a tisíce věřících. Poodhalme dnes, při příležitosti svátku svaté Padesátnice, kdy se zjevuje novozákonní Církev Kristova a na všechny věřící se rozlévají potoky darů Ducha Svatého, jeho osobnost z pohledu pastýře a kněze. O významu kněžské služby a s ní spojených povinnostech i blahodárných darech hovořil svatý Jan Kronšadtský v překrásných hymnech, jejichž společným tématem je téměř vždy svatá tajina Eucharistie. Jaký by měl kněz, duchovní otec, být, kde by měl čerpat veškerou svou sílu a s jakým cílem by měl vykonávat své poslání, o tom všem nás poučí světec naší doby...

Veškerou sílu čerpá kněz ze svatých tajin, ze svého modlitebního „stání“ před prestolem Božím, nejvíce však, jak pravil sv. Jan Kronšadtský, skrze vykonávání největšího tajemství Církve, kterým rozumí svatou Eucharistií. „Kristus sám je přitom jediný a nejvyšší velekněz (archijerej), první a poslední...“ „On uskutečňuje své kněžství v nás a skrze nás.“ A dále dodává: „Moje kněžství, jakož i kněžství všech ostatních (duchovních osob), je kněžstvím Krista: ... v našich osobách uskutečňuje své kněžství Kristus, věčný kněz podle řádu Melchisedechova.“

Kněz se stává podle sv. Jana Kronšadtského, kterému bylo velmi blízké učení sv. Jana Zlatoústého, velkým zejména během vykonávání denního cyklu bohoslužeb, především pak při konání některé svaté tajiny, „neboť je oblečen v nejvyšší zplnomocnění Hospodina,“ tehdy se stává „všemocným a v jeho moci je uprosit Boha o pokoj ve světě“.

Na jiném místě přirovnává sv. Jan Kronšadtský kněze k andělské bytosti, když říká: „Kněz – hle, jak významnou je osobou (mezi lidmi). Neustále vede řeč s Hospodinem a Pán neustále na jeho slova odpovídá; vezmeme si jakoukoli část bohoslužby nebo např. modlitbu – vždy se jedná o rozmluvu kněze s Pánem... a vždy na ni Pán odpovídá. (...) Kněz, to je anděl, ne pouze člověk.“

Kronšadtský pastýř, jež Církev v oslavném troparu nazývá „pochvalou“ tohoto města, neopomíná ani význam osobnosti biskupa, který je: „... ve své eparchii po Bohu a Bohorodici pramenem posvěcení pro všechny věřící z jemu svěřeného církevního stáde, a proto nechť každý k němu chová velkou lásku a váží si svého biskupa jako nejvyššího vykonavatele svatých tajin...“

Na otázku, co je ke kněžskému poslání nejvíce zapotřebí, odpovídá sv. Jan následovně: „Kněz musí ze všeho nejvíce získat Boží blahodář... a evangelní lásku, tu potřebuje každou minutu svého života, každý okamžik... Lásku potřebuje ze všeho nejvíce při vykonávání Božské liturgie, jež je sama tajemstvím nekonečné Boží lásky k lidskému rodu... během sv. liturgie musí být kněz cele prostoupen láskou k Bohu a ke svým bližním, kteří jsou (spolu s ním) vykoupeni Kristovou krví.“

Boží láska, jak praví sv. Jan Kronšadtský, je nejvyšší dar Svatého Ducha, v jehož získání spočívá cíl křesťanského života. Dosáhnout tohoto daru je možné pouze úplným oddáním sama sebe Bohu. Proto se od kněze vyžaduje zřeknutí se vlastního já a očistění ode všech vášní. „V knězi nesmí být nikdy ani stín hněvu nebo zloby na kohokoli jiného, ani žádná vášeň,

jež by připoutávala člověka k něčemu pozemskému – ať ke stravě, způsobu oblékání, krášení se, ve vztahu ke kněžské činnosti, k jakékoli jiné osobě. Kněz musí stát vždy nade vším, být svatým, Božím, patřit jen jemu...“ „Jak čisté srdce, nesvázané žádnou lidskou vášní, musí mít kněz,“ podivuje se spolu s námi sv. Jan Kronšadtský, „aby se stal místem a nositelem božské lásky, svaté, plamenné lásky ke všemu lidstvu... a aby přinášel Bohu nekravou obět' za celý svět!“ Myšlenku o lásce uzavírá sv. Jan Kronšadtský opět přenesením pozornosti na kněze: „Kněz musí být jako anděl, bezvášnivý, celý vzat na nebesa, celý prostoupen ohněm, plamennou láskou k Bohu a k lidem.“

V kněžské službě se však objevují i obtíže a pokušení, zejména tělesné slabosti, proto sv. Jan Kronšadtský každého pastýře varuje: „Ty jsi Boží kněz, služebník všemocného Tvůrce, vykonávej proto svatou liturgii s bázní, dávej pozor na to, čím činiš své nitro – zdali ne nástrojem přejídání a lakomství! Zachovávej vždy poutivě půst, přikázaný našim Spasitelem, buď pozorný k sobě a k ostatním lidem a pracuj na spáse své i svého národa...“ „Ty jsi představitelem své Církve a víry, jsi představitelem samotného Krista, našeho Pána, musíš být obrazem mírnosti, čistoty, ale rovněž odvahy, pevnosti, trpělivosti a musíš mít vždy povzneseného ducha. Vždyť ty činiš Boží dílo a před nikým nemusíš padat duchem (ve strachu), nikomu nesmíš pochybovat ani otročit, ale považuj své poslání za nejvyšší dílo v porovnání s ostatními lidskými činnostmi.“

Jak vyplývá z myšlenek sv. Jana Kronšadtského, odvalu považuje tento Pastýř za obzvláště významnou charakteristiku osobnosti duchovního zejména ve spojení s vykonáváním svatých tajin: „Eucharistická obět', neboli přecistě Tělo a Krev Krista, je nevysychajícím, přebíhatým pramenem usmíření s Bohem, milostí, očistěním, obnovením, nesmrtností a zbožštěním všech věřících – živých i zesnulých; v ní se nachází smíření a očistění celého světa, nejúčinnější přímluvy za přivedení všech národů světa ke Kristu. Ó knězi! Nezapomínej, jak velkolepou obět' vykonáváš, a buď smělý, smělý v modlitbě, věř, méj naději, lásku – porážej dáb-

la (který panuje ve světě) a svět, v němž panuje smilstvo. Všechny přitáhni ke Kristu, Beránku Božímu, jenž snímá hříchy světa.“ „Jako kněz se ze všeho nejvíce modlí za očistění, osvícení, posvěcení a obnovení Božího lidu a za svou vlastní duchovní obnovu.“ „Podle své osoby rozuměj, jak velkým tvorem je člověk (jaké velikosti může dosáhnout), neboť Bůh v něm přebývá, a on v Bohu (1 Jan, 4,16), takže ve zbožném křesťanovi žije ne pouhý člověk, ale sám Kristus, protože celá duše se stává duší Krista, jako se železo v rozpáleném uhlí stává ohněm...“

Duchovní smělost však neznamená pýchu ani sebechválu, ale vyžaduje (a navíc nevylučuje) duchovní chudobu a pokoru. Sv. Jan Kronšadtský na toto téma říká: „Sloužící kněz si neustále zachovává vědomí své vlastní nedůstojnosti (nehodnosti) a svých slabostí, ale současně Boží nepřístupnosti, velikosti, jeho svatosti a pravdy.“ Veškerá síla kněze, jak již bylo řečeno, pramení ze svaté Eucharistie: „Božský pokrm, přecistě Tělo a Krev Páně,“ říká svatý Jan Kronšadtský, „ve mně každodenně uskučňují velké zázraky a projevy milosti, ničí ve mně síly zla, jež na mne přicházejí kvůli mnoha mým vášním a hříšným návykům, dále podivuhodné skutky očistění, posvěcení, pokoje, svobody, obnovení ducha a těla, které naopak ztrácím kvůli hříšným myšlenkám a poryvům srdce...“ Sv. Janovi byl znám i opak, to znamená stavy, kdy cítil svou bezmoc, a to tehdy, když se dlouho neúčastnil svatých tajin: „Jak zhoubné je pro duši, když dlouho nesloužím v chrámu; obzvláště, když nepřijímám božské Kristovy tajiny, jak potom moje duše zarůstá trním hříchů a jak slábne...“

Modlitba za svého bližního, za svůj národ a celý svět považoval sv. Jan Kronšadtský za velkou čest: „Jak vysoká důstojnost, čest a štěstí, když se mohu modlit za ostatní lidi – za tento drahocenný zisk a vlastnictví Boží (jeho Církev). S jakou radostí, ochotou, horlivostí a láskou se musíme modlit k Bohu, Otcí lidí, za jeho lid, vykoupený pro něj krví jeho Syna.“

Co dělat, svatý Jene Kronšadtský, abychom se bohoslužeb účastnili s radostí a přicházeli do svatého chrámu ochotně, ba co víc,

s touhou, a byli důstojnými účastníky posvěcujících obřadů?... „Je třeba mít vždy živou víru,“ říká sv. Jan Kronšadtský, „že náš Bůh, uctíváný v Trojici, je vždy s námi, shlíží na nás a sotva uslyší první slovo naší modlitby o pomoc, je připraven nám ve vykonání svatého díla (liturgie, jež je společným dílem všech věřících) pomoci.“

Sv. Jan Kronšadtský upozorňuje na to, a zde vychází z učení sv. Jana Zlatoústého, že dokonce i vlastní slabost a nesvobodné chování kněze (kvůli projevům hříchu) mohou být, ve spojitosti s velkým milosrdenstvím Božím, dokonce užitečné pro spásu ostatních věřících... „Bůh neučinil vašimi prostředníky a vykonavateli nebeských tajin anděly, svaté, hrozné, mocné, ale vám podobné lidi (kněze), kteří jsou obtěžkáni, podobně jako vy (lidé) slabostmi a hříchy...“

Křesťanský zápas se zlem a snaha o překonání hříchu představuje mocný boj s protivníkem lidského rodu (s ďáblem), který se neustále snaží svést člověka z pravdivé cesty. Právě o takovém, mnohdy i krutém zápase, kterým kněz musí projít, hovoří i sv. Jan Kronšadtský. „Po svém vysvěcení na kněze a pastýře jsem sám velmi záhy na vlastní kůži poznal, s kým na duchovním poli vstupuji do boje, jmenovitě se silným, vychytralým, neustále bdělým a zlobou, zhoubou a pekelným ohněm dýšícím knížetem tohoto světa... To znamená, že Pán, jako Dobrý Pastýř, mne vedl praktickou zkouškou duchovní školy, abych poznal, s jakými nepřáteli mám co do činění... A já jsem nad nimi vítězil pomocí víry, modlitby, pokání, přijímáním svatých Kristových tajin. A v tomto zápase jsem se učil upřímné a čisté víře, naději, trpělivosti, opravdovosti ducha, čistotě srdce, neustálému vyznání jména Ježíše Krista...“

Za nejdůležitější úkol kněze a pastýře považuje sv. Jan Kronšadtský přivedení všech lidí k ohnisku lásky, ke stolu a večeři Páně (sv. Eucharistii). „Milujeme svůj život, ale není v nás pravého života s jeho pramenem, kterým je

Ježíš Kristus. Liturgie je tajemný pramen opravdového života; protože v ní sám Pán, Vládce života, podává sám sebe za pokrm a nápoj těm, kteří v něj věří, a dává v hojnosti život těm, kteří jej přijímají...“

Závěrem se dostáváme ke shrnutí toho, jaký má být ve své podstatě kněz. „Kněz... se stává hodným obdržet celé moře blahodati skrze časté přijímání svatých tajin... a od něj musí každý člověk načerpat Kristovu blahodať. A kněz se musí všemožně vynasnažit, aby tuto blahodať rozléval do širokého okolí a nenechával si ji pouze pro sebe!“ A jakým musí být

**Svatý otče Jene Kronšadtský,
„pastýřů pravidlo a vzore věrných,
kazatelů pokání a života v Kristu,
zbožný služebník Božích tajin,
smělý přímluvce za lid, otče spravedlivý,
uzdravovatel a podivuhodný divotvůrce“,
pros za nás Boha!**

kněz pro ostatní? Kněz musí být podle slov sv. Jana Kronšadtského tím, čím je v přírodě slunce, musí být světlem všech, živícím je teplem, duší všech“. Velmi příznačně zde sv. Jan dodává:

„Abys mohl vést druhé, musíš se nejprve naučit vést sám sebe, abys mohl druhé vyučovat, musíš nejprve sám získat poznání...“ Pastýř musí být podle sv. Jana Kronšadtského „pečovatelem o celý svět“, musí se stát „pro všechny vším“. „Každého člověka, který k tobě přichází,“ radí knězi sv. Jan Kronšadtský, „obzvláště s duchovním cílem, přijímej s laskavým a veselým úsměvem, i když bys byl třeba nejchudším ze všech, a vnitřně se pokoř před každým a považuj se za nižšího než jsou ostatní, neboť tebe určil sám Kristus za sluhu všech a všichni jsou členy jeho Těla, ač na sobě nosí, podobně jako i ty, jizvy svých prohřešků.“

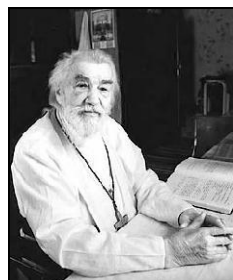
A jakým způsobem je spojen pastýř se svými duchovními ovečkami? Sv. Jan Kronšadtský praví: „Když je hlava světlá, světlé jsou i údy, a když nám potměnla duše kvůli mnoha vášním... o to tmavší bude i tělo Církve, námi vedené stáde. Když duchovně silíš ty, stejně tak budou silít i věřící. Pokud naopak slábněš, slábnou i oni.“

*podle knihy „Otče Ioann Kronšadtský“
vladyky Alexandra Semjonova (biskupa
tanšanského) připravil M. D.*

Kněžství vyžaduje lásku

Drahý bratře v Kristu...!

Obdržel jsem tvůj dopis. Jestlipak víš, proč existuje takový nepoměr mezi pravdou a lží? Kvůli nedostatku živého vztahu s Bohem na jedné straně a na straně druhé kvůli tomu, že „království nebeské násilí trpí, a ti, kteříž násilí činí, uchvacují jej...“ (Mt 11,12) Když však pro nás (kněze) nastane čas, abychom pracovali, pak se tato práce pro nás stává opět nezajímavou a nudnou. Ano, služba Bohu v osobě kněze je dobrovolné mučednictví. My musíme milovat Boha a rovněž jeho stvoření – všechny lidi. Sám usiluješ o dosažení podobných výsledků asketického zápasu jako svatí otcové, nebereš však v úvahu podmínky, v nichž tito muži žili. Od tebe se dnes vyžaduje alespoň kapka lásky, která by znamenala snahu o studium. Jaké dobré výsledky můžeš ale získat skrze svou snahu, která je tak nepatrná? Pohleď do svého nitra a začni brát sám sebe vážně; jinak budeš pouze plýtvat časem. Nemluvnata a děti mohou cítit duši toho, kdo je bere do náruče...

Kéž ti Bůh dá svou moudrost!

(z dopisů otce schiarchimandrity Jana Krestjankina)

Neboť Tvé jest království...

(výklad desátého verše Modlitby Páně od sv. Nikolaje Velimiroviče)

Slunce a hvězdy jsou občany Tvého království, Otče náš. Připočti nás také ke svému slavnému vojsku!

Naše planeta je malá, temná, ale je dílem Tvých rukou, Tvé inspirace, je Tvým uměleckým výtvozem. Ze Tvých mistrovských rukou by ostatně nemohlo povstat nic velkolepějšího a podivuhodnějšího. Kvůli naší vlastní malosti a nevědomosti však činíme z našeho pozemského bydlíště místo malé a temné. A tato země se stává ještě menší a temnější, když ji nazýváme naším královstvím, když v nerozvážnosti předstíráme, že jsme její králové, kteří nad ní panují.

Mezi námi existují mnozí tací, kteří kdysi byli pozemskými králi. Dnes se tito lidé vracejí k sutinám a zrušení svých trůnů a ptají se: „Kde je naše království?“ Existuje rovněž mnoho jich marnivými a kdysi který pohlédne na ob-
Království!“

To, co my nazýváme pozemským královstvím, je naplněno červy, pomíjivostí a je dočasné jako malé bublinky v malé říčce. Hromada prachu na křídlech větru. Pouze Tvé vlastní Království je pravdivé, skutečné, pouze to má svého Krále! Vezmi nás z křídel větru, Milostivý Pane, a zachraň nás z rukou nepřitele! Učiň nás občany Tvého nebeského Království!

Ano, Pane, učiň nás občany Tvého věčného Království, v blízkosti Tvých hvězd a Tvých sluncí, blízko andělů a Tvých archandělů! Ano, blízko Tobě, Otče náš!

m. d.

Ctihodný Efrém Novozjevený, divotvůrce

Životy svatých

(14. 10. 1348 – 5. 5. 1426)

„Podivuhodný je Bůh ve svých svatých“

Svatý novomučedník a divotvůrce Efrém se narodil 14. září 1384 v Řecku. Jeho otec zemřel, když byl Efrém ještě mládencem, a jeho zbožná matka se musela začít sama starat o sedm dětí.

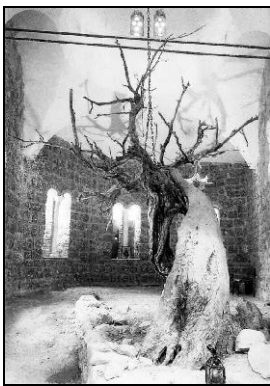
Když Efrém dospěl a dosáhl čtrnácti let, všeblahý Bůh zavedl jeho kroky k monastýru na hoře Amomon blízko města Nea Makri v Attice. Místní monastýr byl zasvěcen svátku Zvěstování a sv. Paraskevě. Na tomto místě vzal Efrém na svá bedra Kristův kříž, jež všichni jeho následovatelé musí nést (Mt 16,24). Sv. Efrém, zapálený plamenem lásky k Bohu, se s horlivostí a nadšením podřídil monastýrské disciplíně. Po více než dvacet sedm let napodoboval život velkých otců a asketů pouště. S božskou horlivostí následoval Krista a odvrátil svůj zrak od nástrah a lákadel tohoto světa. Díky Boží milosti se očistil od zhoubných vášní a stal se nádobou Všesvatého Ducha. Stal se rovněž hodným přijmout svaťou tajinu kněžství a sloužil s posvátnou úctou a zkroušeností ducha Hospodinu.

14. září roku 1425 se vylodili u řeckých břehů barbarští Turci, zničili celý monastýr a vyplnili jeho blízké okolí. Svatý Efrém byl jednou z obětí jejich zuřivého násilí. Mnoho mnichů bylo umučeno a sťato, svatý Efrém však zachoval klid. Jeho vyrovnané chování rozeznilo Turky natolik, že jej uvěznil, aby jej poté mohli důkladně mučit a docílit toho, aby se zřekl své víry v Krista.

Uzavřeli jej v malé cele bez jídla a pití a bili jej každý den v naději, že jej přesvědčí, aby přijal islám. Několik dlouhých měsíců trpěl sv. Efrém nesnesitelné mučení. Když se konečně Turci sami přesvědčili, že všechny jejich snahy jsou marné a že sv. Efrém zůstává věrný Kristu,

rozhodli se jej zabít. V úterý 5. května roku 1426 jej vyvedli z cely. Pověsili jej hlavou dolů na jeden z morušových stromů uvnitř monastýru, kde jej bili a ponižovali. „Kde je tvůj Bůh,“ říkali, „a proč ti nepomůže, když se na něj spoléháš?“ Světec neztrácel odvahu, jen se tiše modlil: „Ó Bože, neposlouchej slova těchto mužů, ale nechť se stane tvoje svatá vůle.“

Barbarští mučitelé svatého Efréma tahali za vousy a surově bili po celém těle, až do jeho úplného vyčerpaní. Zkrvavené a nahé tělo světece, jehož oblečení bylo roztrháno na kousky, bylo vystaveno na posměch. Celé bylo poseto

ranami. Turci však ani tehdy nebyli spokojeni, ale přáli si v mučení ještě pokračovat. Jeden z nich náhle sáhl po hořící pochodni a vrazil ji svěťci do útrobt. Násilí nemělo konce, bylo slyšet jen bezmocný křik trpícího mučedníka, z jehož břicha se valila proudem krev. Mučitelé ani tehdy nepřestali. Stejně mučení opakovali několikrát po sobě. Tělo sv. Efréma zkroucené bolestí se svíjelo v předsmrtné křeči. Sv. Efrém již nebyl schopen

mluvit, jen se tiše modlil a prosil Boha, aby mu odpustil hříchy. Z úst mu tekla krev, která se vpijela do chladné země. Poté ztratil vědomí.

Turci se domnívali, že svatého Efréma již definitivně zabili, a proto odvázáli silné provazy, kterými bylo jeho tělo přivázáno ke stromu. I nadále je, nyní již bezvládné a pohaslé na zemi pod větvemi stromu, surově kopali a vláčeli. Jejich hněv nebyl stále uspokojen. Po chvíli světec otevřel oči a pronesl modlitbu: „Pane, odevzdávám svého ducha do Tvých rukou.“ Kolem deváté hodiny ráno opustila světova duše tělo. Tyto věci zůstávaly utajeny po více než 500 let, skryty hluboko za tichými zdmi starého monastýru. Až do 3. ledna roku 1950. Tehdy vyrostl na rozvalinách starého monastýru ženský mo-

nastýř, jehož igumenou se stala dnes již nejen v Řecku známá monachyně Makárie (+ 23. 4. 1999), která procházela ruinami starého monastýru a přemýšlela o mučednících, jejichž kosti byly rozesety všude kolem a jejichž krev zalévala jako voda strom svatého Pravoslavi. Uvědomila si, že půda, po které kráčí, je posvátná, a modlila se, aby ji Bůh učinil hodnou nalézt kosti alespoň jednoho ze svatých mnichů, kteří zde kdysi žili.

Svědectví matky Makárie

V průběhu 10. a 11. stol. se na vrcholcích Amomonského pohoří nacházelo mnoho poustevnických „askytýrií“, roztroušených po hřebenech těchto hor. Život zde přebývajících asketů vždy přitahoval velké množství věřících, toužících po spasení. Nebylo tomu jinak ani v době, kdy žil sv. Efrém. Stejně jako mnozí před ním, byl i on pohnut vnitřním hlasem zvoucím ho k upřímnému následování Krista. Opustil rodný dům a odešel do monastýru Zvěstování, který se stal duchovním centrem celé oblasti.

Boží prozídatelnost pak na toto pusté místo přivedla kroky matky Makárie, která pevně věřila, že zde někde musí spočívat ostatky mnoha ctihodných a svatých mužů, jež si velmi přála objevit. Tolik toužila po tom, aby jí Bůh ukázal alespoň jednoho z oněch svatých mnichů... když jednou při opětovném výstupu na místa, kde se kdysi rozprostíraly kamenné zdi monastýrů a jejich chrámů, uslyšela hluboko ve svém nitru zřetelný hlas, který k ní promlouval: „Pojď a vstup dovnitř, jistě nalezeš to, po čem toužíš.“ Tento hlas jí při tom, jak procházela opuštěnými a polorozpadlými zdmi bývalého mužského monastýru, nepřestával vést a vyzýval ji, aby hledala stále dál.

Když se matka Makárie pokoušela nalézt místo spočinutí místních asketů, pomáhal jí jeden starý muž. Společně tehdy už na sklonku dne postupně odkryli v hloubce asi 1,7 m pod

povrchem země ostatky mnicha, což bylo zjevné podle ještě zachovalých zbytků mantie. Když je vyzvedávali ze země, náhle z nich začala vycházet pronikavá libá vůně. Starý muž, který matce Makárii pomáhal, přitom málem ztratil řeč. Ostatky ctihodného mnicha se po tolika staletích vůbec nerozpadly!

Když matka Makárie později opět přišla na místo nalezení ostatků a pročetla večerní modlitby, uslyšela, jak se v chodbách chátrajícího monastýru kdosi prochází. Stále zřetelněji a zřetelněji slyšela zvuk přibližujících se kroků. Mohla podle nich usuzovat, že se jedná

o člověka statné postavy. Když k ní pak náhle promluvil čísi hlas a ona se obrátila, spatřila vysokou postavu muže oblečeného do mnišského šatu. Muž měl malé kulaté oči a husté černé vousy, které pokrývaly celou jeho hrud. V levé ruce držel jasné světlo, pravou rukou udílel monachyni své požehnání (viz ikona světce).

Po nějaké době uviděla matka Makárie tohoto muže

ještě jednou, tentokrát ale ve snu. Stál naproti ní, v ruce držel vlastní ikonu, přičemž šlo o stříbrem vykládanou ruční práci, a vůbec poprvé se jí tehdy představil: „Velmi ti děkuji, jmenuji se Efrém.“ Z jeho úst se monachyně postupně dozvěděla celou historii jeho života a zejména jeho mučednické smrti včetně přesné hodiny, kdy k ní došlo. Sv. Efrém jí prozradil, že byl umučen otomanskými piráty a místem mučení mu byla jeho vlastní jeskyně.

Jindy se zase třeba stalo, že sv. Efrém požádal matku Makárii, aby mu nechala postavit při cestě do monastýru malé „proskynitárium“, tedy jakousi kapličku, kde by, jak sám říkal, mohl dát odpočinout své duši a tělu. Ne vždy si byla matka Makárie jista, zda nejde jen o nějaké blouznivé hlasy, ale skutečně o hlas sv. Efréma. Tehdy za ní, většinou ve snu, přicházel sv. Efrém, opakoval jí své přání a zase odcházel. Daleko jistější si pak byla, když za ní přicházeli i ostatní věřící a žádali jí o tožez, co po ní požá-

doval i svatý Efrém během snu.

Protože sv. Efrém oslavoval a velebil Boha během svého života i v hodině své smrti, udělil mu Bůh milost činit zázraky. Mnozí, kteří se poklonili jeho svatým ostatkům, byli uzdraveni z nemoci a jiných tělesných i psychických poruch. Svatý Efrém vždy vyslyšel modlitby těch, kteří se k němu vroucně obracejí. „Svatý otče Efréme, pros za nás Boha!“

Svědectví zbožných křesťanů

Svatý divotvůrce Efrém se pak začal zjevovat i ostatním věřícím, přičemž se často sám představoval jako „velkomučedník“ Efrém.

Lidem se zjevoval především v podobě mnicha držícího v náručí malý chrám byzantského slohu se zářícím křížem uprostřed.

Jednoho dne se stalo, že ostatky sv. velkomučedníka Efréma, uložené v oltářním prostoru monastýrského chrámu, začaly pojednou bě-

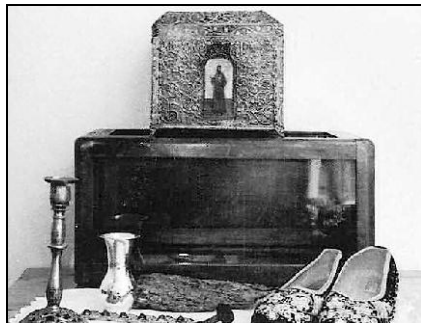
hem bohoslužby vydávat zvláštní zvuky, jako by se otřásaly, a rázem byl celý prostor naplněn libě vonícím myrem, které z nich vytékalo. „Svatý divotvůrce zavítal mezi nás,“ byli přesvědčeni všichni věřící.

Sv. Efrém o sobě ale dával vědět i při dalších svých navštíveních. Tu byl zahlédnut uprostřed procesí s jeho ostatky, tu bylo zase možné slyšet jeho tklivý žalmový zpěv, který vycházel z míst, kde byly jeho svaté ostatky uloženy. Jindy zase upozorňoval věřící přicházející do chrámu, aby neopomíjeli doplňovat olej do lampády nad jeho ikonou. Tam, kde se zjevoval, bylo často vidět pronikavé světlo. Na přímluvy zbožných věřících dokonce vyháněl z posedlých zlé demony, uzdravoval tělesné nemoci a často navštěvoval i malé děti, aby jim či jejich rodičům přinesl duchovní útěchu. Těmito a mnoha dalšími zázraky udivoval sv. velkomučedník a divotvůrce Efrém nejen samu matku Makárii a věřící z nejbližšího okolí, ale často i stovky kilometrů vzdálené bratry a sestry v Kristu, kterým o sobě dával vědět a zjevoval jim svá tajemství, aby mohl být ve svých svatých oslaven náš Podivuhodný a Svatý Bůh.

Ctihodný otče Efréme, pros za nás Boha!

(příště dokončení: Zázraky sv. velkomučedníka Efréma Novozjeveného)

*podle dostupných literárních zdrojů
zpracovali o. d. Marek Malík a Michal Dvořáček*

**Jako světlo zazářil jsi na hoře Amomon, bohonosný otče.
Skrze mučednictví odešel jsi k Bohu a přetrpěl jsi útok barbarů,
ó Efréme, velký Kristův mučedníče. Proto vylévej vždy milost na ty,
kteří tě vroucně vzývají: sláva tomu, který ti dal sílu, sláva tomu,
který tě zvelebil, sláva tomu, který skrze tebe všem uděluje uzdravení!**

Tropar, hlas 1.

Použitá literatura:

1. Οπτασιαι και θαύματα του οσιομάρτυρος και θαυματούργου Εφραίμ του Νεοφανούς (Vidění a zázraky ctihodného mučedníka a divotvůrce Efréma Novozjeveného), Monastýr Zvěstování Přesv. Bohorodice, Nea Makri, Attika, Řecko, 1981.
2. Будь верен до смерти (Zůstaň věrný až do smrti), Судбы Православия в Османской империи XV – XX вв., Sretěnský monastýr, Moskva, 2005.

20. července (2. srpna) slaví Pravoslavná církev svátek velkého starozákonního proroka Elijáše. Ač tento prorok žil v 9. století před Kristem, projevovali mu lidé vždy velkou vážnost a úctu jako horlivému hlasateli Boží pravdy a vznešenému nástroji Boží milosti. Také v židovské tradici jde o postavu dějin spásy v mnohém výjimečnou. Protože podle Písma prorok Eliáš nezemřel, ale byl vzat do nebes na ohnivém voze, je pro židy tím, kdo oznámí příchod Mesiáše na konci časů.

Svět Starého zákona

„Velice jsem horlil pro Hospodina, Boha zástupů...“

(1 Král 19,14)

Prorok Eliáš pocházel z města Tišbea v Gileádu a podle tradice byl synem Savachovým z kmene Levi, pokolení Árona. Jeho hebrejské jméno „*Elijahu*“ znamená „*Můj Bůh je Hospodin*.“

Eliáš patří ke skupině tzv. lidových proroků, jejichž činnost (hlavně předpovídání budoucnosti) byla původně zaznamenávána ústní tradicí a jejichž příběhy jsou zapsány především v knihách Samuelových a Královských.

V Bibli se s Eliášem poprvé setkáváme v 1. knize Královské (17. kapitola), kdy na příkaz Hospodina přichází před izraelského krále Achaba (871-852 př. Kr.), aby mu oznámil, že v následujících letech stihne jeho zemi sucho a nebude pršet, jedinečně na Eliášovo slovo. Příčinou tohoto trestu byl sám Achab a jeho manželka Jezabel, kteří „činili to, co je zlé v Hospodinových očích“, obzvláště proto, že uvedli do země modloslužbu Baalovi a zabíjeli Hospodinovy proroky.

Je jisté, že tato slova musela Achaba a jeho ženu Jezabel velmi rozlítit, proto Eliáš na Hospodinův příkaz utíká mimo Izrael a nalézá útočiště nejprve u potoka Kerítu naproti Jordánu, kde mu stravu – chléb i maso – přinášeli havrani. Později, když potok vyschl, odchází Eliáš do Sarepty, kde se skrývá u chudé vdovy, která se s ním dělí o to poslední, co má, ale na Eliášův zákrok jsou později její skromné zásoby zázračně rozmnoženy, takže vystačí celému jejímu domu na mnoho dní. Když syn oné vdovy onemocněl, a podle všeho i zemřel, byl na Eliášovu přimluvu opět probuzen k životu.

Po dlouhé době, asi po třech letech, se Eliáš na Hospodinovu výzvu vrací zpět do Izraele a znovu se střetává s Achabem a vyzývá modloslužebné Baalovy kněze „na souboj“. Před zraky celého Izraele se má na hoře Karmel rozhodnout a dosvědčit, kdo je pravým Bohem: buď Hospodin, nebo Baal. Proti sobě stanuli na jedné straně Eliáš jako poslední žijící prorok a kněz Hospodinův, na straně druhé 450 proroků Baala a 400 proroků Aštar, kteří připravili oběť – býka rozsekaného na kusy, které položili na oltář. Oheň však nezaložili. Bůh, který sám přijme oběť se sláním ohně, bude ten pravý. Ač se baalovci snažili seč mohli, poskakovali kolem oltáře a podle svého zvyku si sami zasazovali rány oštěpy, oheň nepřivolali. Pak vstoupil na scénu sám prorok Eliáš, jenž nejprve opravil pobořený Hospodinův oltář a připravil na něm oběť a dříví. Po chvíli přikázal, aby bylo navíc dřevo i maso k oběti polito celkem dvanácti džbány vody. Všichni kolem stojící se nyní stali svědky zázraku: po Eliášově modlitbě přichází oheň, stravuje obětinu i dřevo, ale i kameny oltáře. Falešní Baalovi proroci byli poté pobiti mečem. Hospodin ko-

nečně sesílá na vyprahlou zemi na přímluvy proroka Elijáše dlouho očekávaný déšť.

Ale ani tato znamení a zázraky Jezabel nepřesvědčily, ba právě naopak, spíše ji ještě více rozzuřily, a ona znovu usilovala o prorokův život. Elijáš proto opět prchá, čerpaje z tajemné síly podpopeného chleba a trochy vody, čtyřicet dní a čtyřicet nocí až na horu Choréb (která je někdy ztotožňována s horou Sinaj, kde Mojžíš a celý Izrael obdržel od Hospodina Zákon). Na hoře Choréb se mu zjevuje Hospodin v jemném vánku. Při cestě zpět potom povolává a pomazává svého učedníka a nástupce Elišu (Elizea).

K dalšímu střetu mezi vladařskou dvojicí a prorokem Elijášem dochází poté, co Jezabel zosnuje vraždu Nábota, aby získala pro Achaba vinici, neboť ji Nábót odmítal prodat. Elijáš se objevuje před Achabem a zvěstuje mu, že za tento zločin bude potrestán smrtí svou i svého domu. Po Achabově smrti prorokoval smrt i jeho nástupci Achaziášovi.

Biblická zpráva o Elijášově odchodu (2 Král 2) je rovněž jedinečná. Podle ní Elijáš nezemřel jako každý jiný člověk, ale byl vzat do nebes na ohnivém voze, když předtím předal svůj úřad a prorockého ducha svému žáku Elizeovi. O silné autoritě tohoto proroka v náboženském životě židů i po jeho odchodu do nebes svědčí i zmínka ve druhé knize Kronik (21. kapitola). Králi Joramovi, který následoval cesty krále Achaba (byl nakonec jeho příbuzným), je poslán jménem proroka Elijáše dopis, v němž je pro jeho špatnosti a nevěru ohlášena pohroma, která postihne Izrael.

Poslední zmínka o proroku Elijášovi v hebrejských knihách Starého zákona se nachází v knize proroka Malachiáše, kde je psáno: „*Hle, posílám k vám proroka Elijáše, dříve než přijde den Hospodinův, veliký a hrozný. On obrátí srdce otců k synům a srdce synů k otcům, abych při svém příchodu nestihl zemi klatbou.*“ (Mal 3, 23-24)

Kniha Sirachova, zahrnutá do řeckého překladu Starého Zákona („Septuaginty“), nám předkládá krátký oslavný hymnus na proroka Elijáše, který shrnuje jeho život a skutky a v návaznosti na Malachiášovo proroctví specifikuje jeho budoucí úlohu jako toho, kdo ohlásí Hospodinův příchod, utěší jeho hněv, usmíří otce se synem a obnoví Jákobovy kmeny (Sir 48,10).

Na základě těchto proroctví byla v Izraeli vždy přítomna silná víra, že před zaslíbeným Mesiášem přijde na zem znovu nejprve prorok Elijáš, který bude jeho příchod ohlašovat a připravovat. Proto také židé považovali za Elijáše Kristova předchůdce sv. Jana Křtitele. Byť to sv. Jan Křtitel odmítl (Jan 1, 21), v jistém smyslu tímto Elijášem, který předešel Mesiáše a připravoval mu cestu, skutečně byl. Už před jeho narozením zvěstoval anděl jeho otci Zachariášovi podobná slova jako prorok Malachiáš: „... sám půjde před ním v duchu a moci Elijášově, aby obrátil srdce otců k synům a vzpurné k moudrosti.“ (Lk 1, 17) Také sám Kristus jeho poslání dosvědčuje srovnáním až identifikací Jana Křtitele s prorokem Elijášem (viz Mt 11,14 a 17, 10-13). Navíc i sám Kristus byl některými lidmi považován za Elijáše.

S prorokem Eliášem se v evangeliích setkáváme ještě při popisu události při Proměnění Páně. (viz Dobry pastýř č. 12, str. 14)

Není rovněž bez zajímavosti, že také při Kristově spasitelné smrti na kříži je zmíněn prorok Eliáš, byť zřejmě omylem kolemstojících, kteří slyšeli, jak se Spasitel modlí slovy žalmu (Ž 22, 11): „*Ty jsi můj Bůh*“, hebrejsky „*Eli attá*“, což ale v aramejštině, kterou se běžně mluvilo, znamená: „*Eliášši, přijď!*“

Také v pobiblickém judaismu je proroku Eliášovi vzdávána značná úcta. V Tal-mudu se často setkáváme s příběhy, kde prorok Eliáš vystupuje jako posel od Boha, vyslanec Božího království. Očekávání příchodu Mesiáše a touha po něm se odráží i v některých obřadech domácí i synagogální liturgie, kdy je Eliáš zván jako host. Při obřadu obřízky je dokonce jedno z křesel v synagoze vyhrazeno pro proroka Eliáše, který je tak svědkem při všech obřízkách, obřadu, kdy je „znamení smlouvy“ kladeno na tělo dítěte. Křeslo pro proroka Eliáše je často vyvýšeno – pověšeno na zeď ve výšce, nebo se používá dvojitého křesla, na jehož jedné části při aktu obřízky sedí kmotr s obřezávaným chlapečkem na klíně a druhá část je vyhrazena pro proroka Eliáše.

Při sederové, obřadní večeři o svátku Pesach se doprostřed slavnostně prostřeného stolu klade pohár plný vína určený rovněž pro proroka Eliáše. Při tomto obřadu má každý účastník vypít čtyři poháry vína, které odpovídají čtyřem skutkům Hospodinovým při vyjití z Egypta: „*Vyvedu vás... vysvobodím vás ... a vykoupím vás. Vezmu si vás za lid...*“ (Ex 6,6-7) Další verš: „*Dovedu vás do země, kterou jsem příslezně slíbil dát Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi. Vám ji dám do vlastnictví. Já jsem Hospodin...*“ se vyplnil až na generaci následující po té, která vyšla z Egypta. Protože se rabíni nebyli schopní dohodnout, zda tato pasáž patří ještě k oslavě Exodu, nebo ne (a je, nebo není nutné pít další kalich vína), čeká tento kalich na proroka Eliáše. Je tak oslavou budoucího vykoupení. Po nalití tohoto pátého kalicha se krátce otevírají dveře a prorok Eliáš je zván ke stolu.

Při rituálním ukončování svatého dne „šabatu“ obřadem havdala (oddělení) se zpívá krátký hymnus, v němž židé prosí Hospodina, aby Eliáš přišel už v průběhu příštího týdne: „*Eliáš Prorok, Eliáš Tišbejec, Eliáš z Gileádu kéž rychle přijde, za našich dnů, s Mesiášem, synem Davidovým.*“

Z toho, co o proroku Eliášovi poznáváme z Písma svatého, je zřejmé, že byl naplněn Duchem svatým, velice horlil pro Hospodina, Boha zástupů, a byl skutečně mužem Božím. Prorok Eliáš hlásal Boží slovo bez ohledu na své vlastní pohodlí či ohrožení života, a Bůh skrze něj projevoval své mocné skutky: jen vzpomeňme, jak Eliáš vzkřísil mrtvého, pomazával krále a proroky, rozmlouval s Hospodinem... Svatý Boží prorok Eliáš je tedy tajemně spjat s koncem světa. A jako každý prorok poukazoval i Eliáš, svým způsobem jedinečně, byť tajemně a v náznacích, na toho, kdo přijde po něm – na našeho Spasitele a Pána, Ježíše Krista.

připravil Vladimír Štěpánek

V těle anděl, proroků základ, druhý předchůdce příchodu Kristova, Eliáš slavný, který shůry seslal Elizeovi milost, aby nemoci odháněl a neduhy očišťoval. Proto i ti, kteří ho ctí, jsou uzdravováni.

(tropar svátku)

85 let od zavraždění věřících v Šue

Historie a fakta

Igumen Damaskin (Orlovskij)

Život pravoslavné církve a jejích věřících v zemi, která se oficiálně hlásí k ateizmu, se podstatně liší od života v zemi, kde se její představitelé hlásí k pravoslavné víře. Jestliže poměr státu a církve v carském Rusku byl podobný jako ve starobylé Byzantské říši, pak poměr státu a církve v bolševickém Rusku by se dal přirovnat k poměrům v Římské říši za dob pronásledování křesťanů.

Šujští mučedníci otec Pavel, otec Jan a bratr Petr

Zatímco na začátku 20. let minulého století v chrámech a monastýrech ještě probíhal bohoslužebný život, v myslích bolševiků se již rodil plán na zničení pravoslavné církve. Tato touha neměla kořeny v nějakých filozofických ideálech ani v majetkovém prospěchu, ale spíše pramenila z kořenů samého zla a z čisté nenávisti k církvi. Je však s podivem, že se plány bolševiků nedařilo realizovat tak lehce, jak by se zdálo. Dalo hodně práce a neustálého přesvědčování, aby se lidé postavili proti církvi a začali s vylupováním a ničením chrámů.

2. ledna 1922 vydala sovětská vláda dekret o konfiskaci muzejního majetku, tedy pokyn k rabování kulturního dědictví, vytvořeného národy Ruska během celé historie. Ale i toto bylo bolševikům málo. Následující období neúrody a hladu jim umožnilo rozpoutat teror občanské války provázený rabováním chrámových cenností a vraždami kněží. Kdyby mohli, zničili by celou pravoslavnou církev naráz. To by však znamenalo vyhlazení převážné většiny obyvatelstva tehdejšího Ruska, což bylo nemyslitelné.

V srpnu 1921, tedy dlouho před tím, než sovětská vláda rozpoutala nepokoje obyvatelstva v důsledku hladu, se patriarcha Tichon obrátil s prosbou k ostatnímu křesťanskému světu i vlastnímu národu. Byl to současně pláč, prosba i volání o pomoc trpícímu národu. S požehnaním patriarchy byl zřízen Všeruský církevní výbor pro pomoc hladovějícím. V chrámech i mezi věřícími začaly sbírky. Ve chvílích největšího strádání se pravoslavná církev postavila do čela organizace pomoci hladovějícím, jejichž počet dosáhl v roce 1922 dvaceti dvou miliónů. Pro sovětskou vládu byla tato církevní aktivita

nevýhodná. Usilovala proto o zrušení výboru a o předání celé sbírky vládě, nebo alespoň o kontrolu církevních sbírek státní správou.

26. února vydala sovětská vláda dekret o konfiskaci církevního majetku, zlatých, stříbrných a jiných drahocenných předmětů, což vlastně znamenalo všechny bohoslužebné a posvěcené předměty. Tento dekret již neumožňoval dobrovolnou pomoc hladovým, ale naopak nutil duchovenstvo ke svatokrádeži. Patriarcha Tichon vystoupil a opět nabídl pomoc z dobrovolných sbírek. Proti konfiskaci bohoslužebných předmětů se však ohradil. Sovětská vláda k samotné konfiskaci zatím nepřístupovala. V zemi již nebyly k dispozici ozbrojené oddíly komunistů jako za občanské války, které by rabování iniciovaly. Mužem, který dostal za úkol uvést dekret do života, byl Lev Trockij. Ten také píše: „Nyní musíme upřít veškeré síly k tomu, abychom v otázce konfiskace církevního majetku dosáhli nejednotnosti mezi samotnými duchovními. Roztržka, která by tak mohla v církvi nastat, může nabýt zásadního významu.“ I přes vynaložení velkého úsilí, založení komise a vypracování dalších instrukcí ke spontánnímu rabování většinou nedocházelo. Na ústředí přicházely telegramy, které v této otázce hovořily spíše o nečinnosti. Telegramy četl také Lenin. Pouze z Ivanovo – Vozněnska přicházely nesrozumitelné zprávy. Nakonec odtud přišla podrobná zpráva. Stálo v ní, že ve městě Šue dne 15. března napadla tlupa vzbouřenců kvůli konfiskaci církevního majetku lidovou milici a skupinu rudoarmějců. Pro Lenina to byla výborná záminka. Druhý den již diktuje dopis: „Je potřeba s okamžitou platností vy-

hlásit duchovenstvu ten nejrazantnější a nejkruťší způsob boje tak, aby na vzpouře v Šue nikdy nezapomněli. Musíme se snažit uvěznit co nejvíce vlivných osob z řad duchovenstva, a to nejen z Šue, ale i z Moskvy a dalších duchovních center. Soudní procesy se musí vést tak, aby pokud možno skončily popravami souzených. Čím více popravených, tím lépe.“

Přibližme si tedy, jak ve skutečnosti tato vzpoura, jež měla nakonec dalekosáhlé tragické následky, probíhala. Pro účely konfiskace byla v Ivanovo – Vozněsensku zřízena speciální komise. Jejím předsedou byl A. Vicin. Členové komise přišli poprvé do chrámu Vzkříšení v Šue dne 7. března. Všimli si, že duchovní snímají z ikony Panny Marie Smolenské – Šujské všední pozlacenou stříbrnou řízu a vyměňují ji za sváteční tkanou, zdobenou perly. Zeptali se proto správce chrámu Alexandra Paramonova: „Proč ji vyměňujete?“

„Děláme to každoročně, kvůli ošetření řízy.“

Komise pojala podezření, že ji vyměňují v naději, že tuto drahocennou řízu si nikdo netroufne zabavit. 11. března obdržel představitel chrámu protojerej Pavel Svetozarov od komise oficiální oznámení, že 13. března v 11 hodin začne komise se soupisem církevních cenností a jejich zabavováním. Zvala tímto členy církevní obce, aby se práce zúčastnili. V neděli 12. března večer proběhlo pod dohledem státních orgánů setkání církevní obce. Z řad věřících byla vybrána delegace určená pro asistenci soupisu cenností. Otec Pavel prohlásil, že je sám ochoten odevzdat cennosti církevní obce, avšak kromě bohoslužebných a posvěcených předmětů, neboť to by byla svatokrádež. Nedoporučoval ale klást při konfiskaci odpor.

V pondělí 13. března ráno proběhla velkopostní bohoslužba. Lidí na ní nepřišlo mnoho, ale po jedenácté hodině se začali scházet a v poledne, když se objevila komise, byl chrám plný. Petr Ivanovič Jazykov šel právě

otec Pavel Svetozarov

do práce. Když procházel kolem chrámu, viděl, že se zde srocují lidé. Dozvěděl se, že mají přijít úřady sepsovat a zabavovat církevní majetek. Vešel tedy do chrámu. Krátce nato se dostavili i členové komise. Lidé udělali úředníkům úzký průchod a začaly se ozývat první výkřiky: „Proč jste přišli? Co chcete, vždyť církev je od státu oddělená!“

Když komise mījela Petra Ivanoviče, všiml si, že její předseda Vicin je opilý. „Podívejte se, do chrámu přišli opilci. A k tomu jsou ozbrojeni. Do oltáře nesmí se zbrani nikdo vstoupit,“ obrátil se Petr Ivanovič k okolostojícím. Komise ale přesto vešla do oltáře, kde už čekali zástupci církevní obce a představený chrámu otec Pavel Svetozarov.

„Žádám o vyklizení chrámu!“ řekl knězi podrážděně Vicin.

„Nemám právo vyhánět modlící se lid z chrámu,“ odpověděl duchovní.

„Vždyť jste věděli, že přijdeme, a byli jste proto povinni po bohoslužbě vyklidit chrám.“

„Ale modlící se lid z chrámu vyhnat nemůžu.“

„Jestliže okamžitě nenecháte vyklidit chrám, vezmeme vás i vaše zástupce jako rukojmí!“

„Zatknou nás,“ pomyslel si otec Pavel. Nebylo by to poprvé, co by se mu něco takového stalo. Vyšel tedy na solej a prohlásil: „Státní komise vás žádá, abyste se vzdělili z chrámu. Rušíte ji při práci.“

Nato se ozvalo z několika stran: „Nikam nepůjdeme! Ať jdou sami, odkud přišli!“

„Váš odpor nepřinese žádný užitek,“ řekl klidně otec Pavel. I ostatní zástupci církevní obce vyzývali ke klidu: „Vždyť nás uvězní, i otce Pavla!“ Někteří věřící si ale stále mysleli, že se s bolševiky dá dohodnout. Že je potřeba neustupovat a argumentovat fakty. Tak smýšlel i Petr Jazykov. „Jestli se bojíte vězení,“ řekl, „najdou se jiní, kteří umí jednat s úřady, a rádi vás zastoupí.“

Lidé neodcházeli a komise se bála zahájit práci. Nakonec bylo rozhodnuto, že komise přijde znovu 15. března a její členové opustili chrám. Otec Pavel odsloužil moleben a navrhl lidem, aby zde společně zůstali až do večerní. Věřící tedy setrvali v chrámu v modlitbě až do večera. Po večerní bohoslužbě odešli zástupci církevní obce k veliteli místního oddělení milice. Tam se dozvěděli, že nesou odpovědnost za sročení lidu. Bylo jim proto přikázáno po každé bohoslužbě chrám ihned uzamknout a klíč vždy odevzdat do opatrování určené osobě. O příchodu konfiskační komise již nebudou dopředu informováni. Ta 15. března, jak bylo domluveno, rozhodně nepřijde. Vládní úřady poté v oblasti zavedly výjimečná bezpečnostní opatření.

Ve středu 15. března ráno se na hlavním náměstí začali shromažďovat lidé, hlavně ženy. V deset hodin přišel na stanici milice Vicin a oznámil náčelníkovi, že komise jde konfiskovat církevní majetek. Milice proto musí násilím rozehnat tlupu, která se shromáždila před chrámem. Jízdní oddíl tedy začal rozhánět dav karabáči. Bezúspěšně. Na pomoc byli povoláni ozbrojení rudoarmějci. Opět bez úspěchu. Milice byla ženy a děti karabáči, někdo plakal, někdo se modlil, jiní říkali: „Všichni jednou zemřeme, ať tedy zemřeme nyní za Přesvatou Bohorodici.“

Byla povolána další posila, čítající sto rudoarmějců v plné polní zbroji. Děti vylezly na zvonici a začaly zvonit o pomoc. Vtom přijely automobily s kulomety a začalo se střílet. Nejprve do vzduchu a potom do lidí. První byl zabit Nikolaj Malkov. Běžel přes náměstí a než se zhroutil k zemi, stačil vykřiknout: „Pravoslavní, zůstaňte věrní!“ Dalšími zabitými byli dívka Anastasija, Avksentij Kalašnikov a Sergej Mefodijev. Po střelbě se lidé začali rozutíkávat.

V té chvíli se bohoslužba v chrámu chýlila ke konci. Otec Pavel opět vyzval lid, aby odešel v pokoji domů. Pamatoval na slib, že dnes komise nepřijde. Ale potom, co se stalo u stěn chrámu, nikdo nevěřil. V chrámu zůstalo přes tři sta věřících. „Jak je možné zabránit dalšímu krveprolití? Snad jen tak, že odejdu sám. Bez představitel chrámu snad konfiskovat nezačnou,“ uvažoval kněz. A odešel do svého

domu, který se také nacházel na náměstí.

Protojerej Pavel Michailovič Svetozarov se narodil v roce 1866 v rodině diákona. Od dětství se chtěl stát knězem. Po ukončení Kyjevské duchovní akademie se stal žalmistou ve vesnici Kartmazovo. Chtěl přijmout mnišství, ale kněz chrámu v Šue jej seznámil se svojí dcerou. S tou se otec Pavel oženil a později se stal představeným chrámu. Jeho žena brzy zemřela a zanechala ho samotného s malými dětmi. Před revolucí vyučoval otec Pavel náboženství na místním gymnáziu, poté vyuku přenesl do chrámu. Sovětská správa jej pronásledovala a několikrát věznila. Poprvé v roce 1919, pak v roce 1921 z politických důvodů. Několikrát ho také věznili za kázání, která pronášel. Do jeho domu mu násilím nastěhovali informátorku Švecovou, která číhala na každé jeho slovo, aby jej mohla udat.

Když přišel otec Pavel domů, Švecová hlasitě zvolala: „Zabíjejí!“ Kněz nemeškal a vyšel do jejího bytu. Stála u okna, dívala se na náměstí a hrubě nadávala pravoslavným křesťanům. Vše, co říkala, bylo tak urážející, že to otec nevydržel: „Vy jste vinna za toto násilí. Vy i vaši soudruzi, kteří všude kolem sebe šíříte zlo a krutosti.“

Dav byl rozehnán, mrtví byli položeni před chrám a milice k nim nikoho nepouštěla. Kněz Nikolaj Širokogorov odsloužil na žádost věřících moleben k Přesvaté Bohorodici Smolenské, ke svatému Nikolaji a k Janu Vojínovi. Lidé se z chrámu postupně rozešli domů, těla mrtvých byla odvezena a ranění dopraveni do nemocnice. Ke konfiskaci v tento den nedošlo. Dvacet dva věřících bylo zraněno a čtyři zabiti. 17. března předvolali k výsledku otce Pavla Svetozarova a poté ho uvěznil. Konfiskace proběhla už bez něj dne 23. března.

Následovalo zatýkání. Z protivení se nařízení vlády byli obviněni čtyři kněží: Pavel Svetozarov, Jan Rožděstvenskij, Jan Lavrov, Alexandr Smelčakov. Dalšími zatčenými byli správce chrámu v Šue Alexandr Paramonov a dvacet věřících. Po ukončení vyšetřování bylo souzeno celkem devatenáct osob.

Kněz Jan Štěpanovič Rožděstvenskij se narodil v roce 1872 ve vesnici Parmos ve Vladi-

mirské gubernii. Byl ženatý, ale bezdětný, a tak všechny síly i čas věnoval svým věřícím. 25 let sloužil bez oddechu v chrámu zasvěceném Pozdvížení sv. Kříže ve vesnici Palech. V neděli 19. dubna přečetl v chrámu poselství patriarchy Tichona. Po doslouchání molebnu promluvil k věřícím: „Slyšeli jste poselství patriarchy, víte o nařízení vlády o konfiskaci církevního majetku. Vyzývám vás, své věřící, abyste nebránili v konfiskaci, kterou provádí příslušná komise. Já sám jako kněz nemohu podle kánonů tyto předměty odevzdat a nebudu v tom ani nikomu pomáhat.“

Jistý Kolesov žádal, aby byly ihned odevzány všechny předměty, a to bez rozdílu.

„V chrámu se ale nacházejí také historické a archeologické cennosti,“ namítl mírně otec Jan.

„Historické a archeologické předměty zůstanou v chrámu, konfiskaci podléhají pouze hmotné statky.“

To potvrdil i ředitel umělecké školy Venjamin Vasiljevič Ryžkov. Otec Jan tedy požádal Ryžkova jako člena archeologického ústavu, aby provedl mezi předměty v chrámu archeologickou expertizu. V brzké době však byl otec Jan obviněn z uveřejnění patriarchova poselství a byl uvězněn. Všichni přítomní na bohoslužbě, kde bylo poselství přečteno, dosvědčovali, že vyzýval k tomu, aby nikdo konfiskaci nebránil.

Soudní proces trval od 21. do 25. dubna a byl provázen silnou proticírkevní propagandou. Celé líčení bylo zinscenované. Dne 25. dubna v 18 hodin 15 minut byl vynesena rozsudek. Občan Sergej Ivanovič Korovin, kněz Ivan Stěpanovič Lavrov a kněz Alexandr Feodori-

tovič Smelčakov byli odsouzeni na dva roky podmíněně. Občan Alexandr Michailovič Paramonov na jeden rok, občané Jefim Fjodorovič Šaronov a Ivan Ilarionovič Gurejev na dva roky, občané Michail Vladimirovič Medveděv, Alexandr Agejevič Gorškov, Alexandr Agejevič Korzeněv, Alexej Vasiljevič Trusov, Konstantin Michailovič Nigrov a Vasilij Kornilovič Afanasjev na tři roky, občané Chariton Ignatjevič Borisov, Ivan Vasiljevič Krjukov a Olga Stolbunovová na pět let žaláře. Občané Petr Ivanovič Jazykov, Vasilij Osipovič Pochlebnikov a kněží Ivan Stefanovič Rožděstvenskij a Pavel Michailovič Svetozarov byli odsouzeni k nejvyššímu trestu zastřelením. Vasiliji Osipoviči Pochlebnikovovi byl trest zmírněn na několikaleté vězení.

10. května vydává předseda soudního tribunálu zprávu o popravě Svetozarova, Jazykova a Rožděstvenského: „Poprava byla provedena 10. května ve dvě hodiny ráno. Před popravou kněží odsloužili za sebe a za Petra Ivanoviče Jazykova pohřební obřad. Drželi se statečně. Poslední modlitba otce Pavla byla za jeho pozůstalé děti.“

A Bůh jeho modlitbu vyslyšel. Celý život prožili jeho děti pod Boží ochranou. Mladší dcera otce Pavla Svetozarova se dožila ve svém rodném domě osmdesáti let a do posledních chvil vzpomínala na svého otce mučedníka.

podle knihy Vyznavači Ruské pravoslavné církve 20. století, životopisy a materiály, kniha 2., Tver, 1996, str. 37-53, připravil Jan Zbyněk Zavřel

Komu se trošku otevřel vnitřní zrak, ten vidí tuto udivující prozřetelnost Boží vůči člověku, ve velkém i v malém. A v samé podstatě, jestliže Bůh pro člověka přinesl v obět to nejdražší – svého Syna, jak může čehokoli litovat, když i celý svět je ničím před touto obětí? Hospodin nelituje, nešetří ničeho především pro ty, kteří k němu směřují, kteří se snaží plnit jeho slovo, kteří se se zarmouceným a zkroušeným srdcem rmoutí pro každý svůj hřích – pro narušení jeho vůle, svoji nevšímavost, nevděčnost a nelásku k němu.

poučení igumena Nikona (Vorobjova)

Starec Porfýrios Kavsokalyvita (10. část)

Z poučení starců

Církev je pozemský ráj

Tím, že uctíváš Boha a skláníš se před ním, zakoušíš ráj. Jakmile poznáš a zamiluješ si Krista, opět zakoušíš ráj. Ráj totiž začíná již zde, na zemi. Církev je pozemským rájem, podobným tomu na nebesích. Tentýž ráj, který je na nebesích, je i zde na zemi. V něm jsou všechny duše jako jedna, jsou sjednoceny podobně jako tři osoby Svaté Trojice. Naši hlavní starosti musí být to, abychom se oddali Kristu a sjednotili se s Církví. Jestliže se oddáme Boží lásce, vejdemo do Církve. Jestliže ale nevejdemo do Církve a nesjednotíme se s pozemskou Církví ještě zde na zemi, existuje nebezpečí, že ztratíme i Církev nebeskou. A když hovoříme o Církvi nebeské, nedomnívejme se, že v budoucím životě nalezneme zahrady s rajskými květy, hory, bystřiny a ptáčky. V budoucím životě neexistují pozemské krásy, o jakých jsme zde hovořili, ale něco dočista jiného, vyššího. Ale abychom toho dosáhli, musíme na naší cestě projít těmito pozemskými obrazy a krásami.

Ten, kdo žije v Kristu, vytváří jednotu s ním, s jeho Církví. Prožívá posvátné bláznovství. Jeho život se odlišuje od života ostatních lidí. Je plný radosti, světla, veselí a vzkříšení. Hle, takový je život Církve, takový je život podle Evangelia, Boží Království. „Království Boží je uvnitř vás...“ (Lk 17,21). Vchází do nás Kristus a my se nacházíme v něm. A stává se něco podobného, jako když kousek železa vložený do ohně získává charakter ohně a světla, mimo dosah ohně se však železo opět stává pevným kovem – železem, temným a ponurým.

V Církvi dochází k božskému spojení, stáváme se zbožštěnými. Když jsme spolu s Kristem, přebýváme ve světle, a když žijeme ve světle, není kolem nás žádná tma. Toto světlo však není věčné, vždy záleží na nás. Dochází opět k něčemu podobnému jako v případě s oním železem, které se mimo oheň stává temným. Tma a světlo se nesnášejí, jsou navzájem nesmiřitelné. Nikdy nemůžeme postavit vedle sebe současně světlo a tmu. Světlo, nebo tma, jedno, nebo druhé. Když zapálíš světlo, tma odchází...

(příště pokračování duchovních poučení starce Porfýria)

z kap. „O Církvi“ přeložila Stefania Fasouli Dvořáčková

Ve svém rozhovoru s absolventy Katechetické a jazykové školy při Apostolské diakonii Řecka zdůraznil vladyka Christodulos, že „svatá Padesátnice se v Církvi uskutečňuje neustále a podobně jako při sv. Padesátnici hovořili apoštolé všemi jazyky, stejně tak i dnes Církev promlouvá všemi jazyky a ke všem národům, protože všechny stejně miluje a nečiní mezi nimi žádného rozdílu. Všichni uvnitř Církve jsme Boží děti, jeden druhému si rovni, a právě proto se v Církvi používají všechny různé jazyky, které dnes existují, aby mezi sebou mohli lidé rozmlouvat a aby se její sdělení mohlo ve světě prosadit, a zvěstovat tak lidem spásu a vykoupení...“

vladyka Christodulos, arcibiskup athénský a celého Řecka

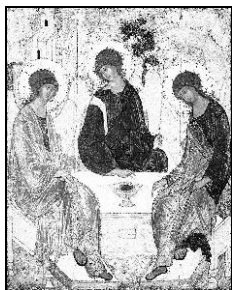
O Církvi a věčnosti

„Církev je bezpočátečná, nekonečná, věčná, jakož i její Zakladatel, Trojjediný Bůh, je bezpočátečný, nekonečný, věčný. Církev je nestvořená, jako i Bůh je nestvořený. Existovala před věky, před anděly, před stvořením světa...“ Těmito slovy se vyjadřuje o Církvi blahé paměti zesnulý archimandrita Porfýrios (Bairaktaris), starce kav-sokalyvitský (+1991), jeden z nejautoritativnějších řeckých starců posledních desetiletí. Srbský vладыka Athanasij (Jevtič) podává k tomuto učení následující teologický komentář.

(Komentář vладыky Athanasije Jevtiče k učení starce Porfýria)

To, že Církev bude existovat věčně a že nikdy nezanikne, není třeba dokazovat. Apoštol Pavel ve svém listu Židům říká: „Ale přistoupili jste k hoře Sionu, a k městu Boha živého, Jeruzalému nebeskému, a k nesčíslnému zástupu andělů. K veřejnému shromáždění a k Církvi prvorozených, kteří zapsáni jsou v nebesích, a k Bohu soudci všech, a k duchům spravedlivých dokonalých. A k prostředníku Nového Zákona – Ježíšovi, a ku pokropení krví, lépe mluvící než krev Ábela.“ (Žid 12,22-24) To je naše vlast (viz Žid 11,14) a naše město, jehož základem je Kristus (viz 1 Kor 3,11; Ef 2,20; Žid 11,10).

Současné s tím však můžeme hovořit rovněž o věčnosti Církve od jejího počátku. Svatá Trojice je zde prototypem Církve. Dokonce i světitel Fotios (Byzantský) v jedné ze svých četných homilií řekl, že „Svatá Trojice se (doslova) „zcírkevnila“ (řec. εκκλησιασα, csl. сцерквила) a učinila svět, to znamená, že Svatá Trojice (Otec, Syn a Duch Svatý) se shromáždila, aby se vzájemně poradila, a tím se projevila jako Církev¹ (shromáždění osob – v duchovním a církevním slova smyslu).

O podstatě Církve hovoří v tomto smyslu i světitel Řehoř Nysský: „κόσμου κτίσις εκκλησία κατασκευή“ – „stvoření světa je již uspořádáním Církve“ (viz Žid 4,3). Na předvěčném shromáždění Bůh rozhodl o tom, že stvoří svět a stanovil, že se uskuteční Vtělení (Boha Slova), aby mohlo dojít k nejtěsnějšímu sjednocení Boha se svým stvořením. Toto sjednocení se uskutečňuje v Božím Synu a tím, že Bůh miluje svého Syna, miluje i nás. Lze proto říci, že celé dějiny světa jsou dějinami Církve. Kristus, to je Církev. I svatý apoštol Pavel ve svých listech ztotožňuje tajemství Krista s tajemstvím Církve (viz 1 Kor 10,16-17, 12,12; Kol 1,18-27). Náš Pán není jen Hlavou, ale i Počátkem (αρχή), prvotní a nejlepší součástí, prvním členem své Církve, v níž jsou s ním všichni ostatní spojeni, „soutělesní“. A také proto ctih. Maxim Vyznavač ve svém díle „Mystagogie“ ztotožňuje Církev s Bohem. V Kristu můžeme učinit stejné ztotožnění, neboť Církev jest tělem Krista. Toto Tělo je však třeba chápat v tom smyslu, že v Kristu má účast veškeré stvoření, rozumné bytosti jako člověk a anděl, které se tohoto života účastní svobodně.

¹ Slovo „Církev“ pochází z řec. slova „Κυριακή“, které znamená „Dům Hospodinův“, a z latinského slova „circus“ – kruh. Řecké slovo „εκκλησία“ znamená rovněž „shromáždění pozvaných, povolanych“ (srov. Ef 4,1; Řím 1,1-7).

Kristus bude, jak praví světitel Řehoř Palama, „nesčíslně hypostázní“ (μυρίουπόστατος), protože naše hypostáze budou spojeny s ním. Naše ztotožnění s Kristem nás na druhou stranu nikterak nezbavuje individuálnosti, právě naopak, činí nás současnými. Apoštol Pavel, který říkal: „Nežiji již já, ale žije ve mně Kristus,“ (Gal 2,20) byl velmi výraznou osobností. Podobně jako sv. Pavel se musí i každý z nás stát Kristem. A proto je Církev předpovězena již od věčnosti a již „předem vtělena“ v Kristu.

Mojžíš viděl na hoře Sinaj obraz, podle kterého nechal zhotovit stánek úmluvy (viz Žid 8,5). Tento obraz představoval Církev, a stánek úmluvy byl tedy vytvořen podle obrazu Církve (jak ji viděl např. i sv. Hermas v „Pastýři“). Obraz sjednocení Adama s Bohem je menší, než bylo sjednocení apoštolů s Bohem v den sv. Padesátnice. Tehdy se jednalo pouze o závdavek toho, jak lze zakoušet Církev. Avšak i naše zkušenost Církve není úplná. Říkáme: „Dejž nám důstojně přijímat (svaté Dary).“ „Důstojně“, to znamená těsněji, plněji tam, v Božím Království. (Např. sv. Maxim Vyznavač říká, že u prarodičů v Ráji byl pouze obraz, ale Pravda bude ve věčnosti, v budoucím věku.)

Církev v podání sv. Jana Teologa, konkrétně v jeho Zjevení (Apokalypse), to je Nový Jeruzalém, Nové nebe a Nová země, Nevěsta Kristova, jež v něm žila předvěčně. Vtělením Krista se Církev stala Kristovým tělem, v němž „přebýval“ spolu s námi (Jan 1,14, Zj 21,3). Církev se stala jeho Tělem, jeho plností, plností Naplnujícího vše ve všem (viz Ef 1,22-23). Takové je christologické, pneumatologické a eklesiologické chápání Církve. Můžeme proto otevřeně hovořit o utváření (formování) a vzrůstání (mohutnění) Církve, neboť můžeme hovořit o našem vrůstání v Církev, o našem „vcírkevňování“ (csl. воцерковление) a „vcházení v obecnství s Kristem“ (приобщение).

Podle studentského pravoslavného časopisu Moskevské duchovní akademie „Vstreča“, 1 (22) 2006, při příležitosti 10. výročí založení časopisu, připravil m. d.

„Kdo ke mně přijde, toho nevyženu ven.“ (Jan 6,37) Hospodin se raduje z každého, kdo k němu tíhne, nesrovnatelně více, nežli se raduje matka z lásky svého dítěte. Proto se nemáte bát budoucnosti. „S námi jest Bůh,“ dnes, zítra a na věky. Mějte strach jen z toho, že byste Boha mohli jakkoli, jakýmkoli hříchem zarmoutit.

Jestliže pro svoji nemohoucnost upadneme v cokoli nedobré, učiníme pokání, a Hospodin nám odpustí. Je jen zapotřebí vědomě si nevybírat zlo (hřích), neospravedlňovat sebe sama, nereptat na Boha. Nebojte se ničeho. Buďte smělá a všechny svoje zármutky, pochybnosti, strachy, urážky od běsů a lidí vložte na Hospodina. On chce a ví, jak vás od nich osvobodit a kdy vám to bude ku prospěchu.

poučení igumena Nikona (Vorobjova)

Kázání starce Kleopy o svaté Padesátnici

Z rumunského duchovního odkazu

(...) Svatý Duch je třetí osobou Přesvaté Trojice, jenž předvěčně vychází z Otce a byl seslán na svět skrze Syna po jeho Nanebevstoupení. A proč Duch sestoupil na zem právě deset dní po Nanebevstoupení Páně? Odpověď zní: protože se Syn Boží při Nanebevstoupení zastavil každý den u jednoho andělského sboru, aby jej obnovil a potěšil jej svým Vzkříšením. Desátý den, jak praví někteří svatí Otcové, usel Syn po pravici Otce na trůně slávy a poslal na svět Svatého Ducha. A proč je Svatý Duch nazýván „Utěшителеm“ a „Duchem Pravdy“? Protože Svatý Duch zde na zemi utěšuje křesťany: matky, které porodí a vychovávají své děti, sirotky, chudé, chromé, vdovy, nemocné a staré. Svatý Duch utěšuje a posiluje ve víře a trpělivosti mučedníky, kteří podstupují nesnesitelná muka a pokládají svůj život za Krista. Svatý Duch utěšuje věřící, mnichy a služebníky Církve během modliteb a různých pokušení od zlých duchů, zlých lidí a jejich vášnivé povahy. Svatý Duch utěšuje srdce pokorných a horlivých pro Krista a napomíná hlasem svědomí lidi hříšné, kteří nečiní pokání.

Svatý Duch se nazývá „Duch Pravdy“, neboť skrze něho je vyznávána a chráněna víra ve světě, Svatý Duch dále utvrzuje pravoslavnou věrouku (dogmata), hlásá Svaté písmo, inspiruje (osvěcuje) světce, proroky, kněze a mnichy, kteří střeží Kristovu Církev, Svatý Duch ohlašuje věci budoucí a vede duše věřících na cestě spásy... Duch Svatý vše posvěcuje, napravuje a přivádí „k úplné pravdě“. Svatý Duch s námi zůstává „na věky“ – to znamená zde na zemi a na nebi, až odejdeme k věčnosti. Svatý Duch bude vždy „vyznávat“ Krista, vyznávat, že je Synem Božím a Spasitelem a Soudcem světa, a bude „hlásat“, to znamená, že odhalí vyvoleným svá budoucí tajemství. Svatý Duch bude rovněž kárat a odkrývat nevěrnost těch, kteří jsou vzdáleni od Boha,

všechny různé hereze a chybnou věrouku sekt, které se tím oddělují od svaté Církve, Svatý Duch zjeví každou zlovolnost lidí hříšných, kteří zůstávají bez pokání.

Proč vlastně přišel Svatý Duch v neděli a usadil se v podobě ohnivých jazyků nad hlavami svatých apoštolů, kteří se v té době nacházeli v Jeruzalémě, v domě, kde se konala Poslední večeře? Stalo se tak proto, že Pán Ježíš Kristus byl vzkříšen v neděli, první den v týdnu. Také proto sestoupil Svatý Duch na apoštoly v neděli kolem deváté hodiny ráno, aby byl tento den navždy posvěcen a zasvěcen pro křesťany jako den odpočinku, namísto „šabatu Starého zákona“, a aby nás věřící podnítil přicházet v neděli do chrámu, kde se účastníme svaté liturgie a nasloucháme Svatému Písmu.

Ohnivé jazyky, které se usadily nad apoštoly za silného větru a hukotu, jsou symbolem Svatého Ducha, jenž spaluje všechnu nevěrnost, herezi a hříchy na světě. Prostřednictvím ohnivých jazyků posvětil Svatý Duch všechny apoštoly, byla zformována novozákonní Církev a byli rukopoloženi diákoní, kněží a biskupové. Skrze tento Boží oheň se dodnes koná sedm Tajin Církve a křesťané byli skrze něj naplněni darem Svatého Ducha.

(...) Naším hlavním úkolem je vyvarovat se toho, abychom zarmoutili hříchem Svatého Ducha, který v nás přebývá a okamžiku svatého křtu. (...) Chceme-li rozumět tajemstvím víry, čtme posvátné knihy a prosme o radu duchovní otce. Chceme-li mluvit andělským jazykem, který je nejkrásnější, modleme

se ze srdce, s pokorou a slzami, a oslavujeme Boha doma i v chrámu.

V modlitbě rozmlouváme s Bohem, s Boží Matkou, s apoštoly, se svatými na nebi a s lidmi zde na zemi. Modlitba je nejcennější rozhovor v duchovním jazyce Svatého Ducha. Chceme-li vítězit nad zlem a zlými duchy, milujeme v čistotě

srdce všechny lidi, odpouštějme jim a všem pomozme podle svých schopností. Chceme-li pronášet chválu Svatému Duchu, modleme se denně modlitbou „Králi nebeský“. Chceme-li chválit Přesvatou Trojici spolu se všemi anděly

a svatými, recitujme často modlitbu „Svatý Bože“ jako chválu Otce i Syna i Svatého Ducha. Amen.

připravila Alina Buruiana

Tajina pomazání nemocných

Dne 1. 4. byl po večerní bohoslužbě vykonán obřad tajiny pomazání nemocných. Po řadě modliteb a čtení z Pisma svatého při něm byli věřící pomazáni posvěceným olejem ve znamení kříže na několika místech na těle. Je zvykem, že udělování tajiny se účastní více kněží. V tento den se služby zúčastnili také otec Karel Podracký a archimandrita Joakim s bratrstvem monastýru sv. Gorazda v Hrubé Vrbce.

Nový ukrajinský konzul

V neděli 25. března se s věřícími v brněnském chrámu přivítal nový ukrajinský konzul Jaroslav Asman, vedoucí Konzulárního jednateilství v Brně. Jako dar na přivítanou předal o. Jozef panu Asmanovi ikonu Svaté Trojice.

Nová pláštěnice

Na květnou neděli (1. 4. 2007) byla přijata do brněnského chrámu nová pláštěnice, dar věřících z Prahy. Pláštěnice, ikona mrtvého těla Páně, byla zhotovena sestrami monastýru sv. Mikuláše, nacházejícího se u vesničky Horodok v Rovenské oblasti na Ukrajině.

Světlé Kristovo Vzkříšení – Pascha

8. 4. 2007 se naším chrámem jako každoročně rozlehlo mnohonásobné slavné volání: „Kristus vstal z mrtvých! Vpravdě vstal z mrtvých!“ a radostný hlahol zvonů zvěstoval celému městu, že nadešel velký den Světlého Kristova Vzkříšení. Účast věřících při oslavě svatě Paschy byla hojná zejména při slavnostní jitřní bohoslužbě sloužené o půlnoci, ale chrám a jeho nádvoří se zaplnilo i při ranní liturgii. Účastníci bohoslužeb, kteří se nevešli do chrámu, měli možnost sledovat jejich průběh díky reproduktům umístěným na nádvoří. Oslava Světlého Kristova Vzkříšení pokračovala i během dalších dnů Světlého týdne, kdy byla sloužena sv. liturgie a večerní. V pondělí po sv. liturgii, kterou sloužil arcibiskup olomoucko-brněnský vладыka Simeon, následoval slavnostní průvod kolem chrámu se čtením Evangelia. V odpoledních hodinách pak brněnská mládež oslavila Velikonoce i neformálně, a sice posezením u ohně s kytarou.

Pouť do Izraele

V týdně od 12. do 14. dubna byla Brněnskou církevní obcí uspořádána další pouť do Svaté Země. Poutníci měli možnost být přítomni na bohoslužbách v chrámu Božího hrobu v Jeruzalémě, v chrámu Narození Páně v Betlémě, v chrámu Zesnutí Přesvaté Bohorodice v Getsemanech a navštívili i mnohé další křesťanské chrámy a svatá místa. Výpravu přijal

Jeho Blaženost patriarcha Theofilos. Další pouť do Izraele je plánovaná na týden od 23. do 30. září k svátku Povýšení svatého Kříže.

Dobrý pastýř v rukou českého prezidenta

28. dubna 2007 navštívil prezident České republiky Václav Klaus se svojí ženou Livií Trojicko – Sergijevskou lávru a Moskevskou duchovní akademii. Vzácnou návštěvu provedl monastýřem rektor akademie arcibiskup Jevgenij a archimandrita Pavel (Krivonogov). Hosté navštívili chrám Svaté Trojice, Serapionovu komnatu s ostatky svatých, chrám sv. Sergije a chrám Záštity Přesvaté Bohorodice, který slouží studentům duchovní akademie. Před vchodem do posledně jmenovaného chrámu se návštěva setkala s českými studenty regentské školy Moskevské duchovní akademie (na fotografii jistě poznáváte našeho Jaroslava a Xénii Černockou), kteří v upomínku na vzácné setkání předali prezidentu Klausovi poslední výtisk Dobrého pastýře. V závěru své návštěvy se hosté seznámili s expozicí církevního archeologického ústavu akademie. (zpracováno podle časopisu Vstreča)

Odkaz: <http://www.mpsda.ru/ru/school/news/index.php?from=3&id=826>

Panychida za oběti černobylské katastrofy

V neděli 29. dubna odsloužil v brněnském chrámu vladyka Simeon panychidu za oběti černobylské katastrofy. Bohoslužby se zúčastnil také konzul Jaroslav Asman, vedoucí Konzulárního jednatelství Ukrajiny v Brně.

Černobyl je město na severu Ukrajiny, které se nachází poblíž hranic s Běloruskem v kraji zvaném Polesí. Protéká jím řeka Prypjat'. V roce 1977 byla 18 kilometrů severně od města vybudována jaderná elektrárna. 26. dubna 1986 v 1 hodinu 23 minut došlo na 4. reaktorovém bloku jaderné elektrárny k těžké havárii se závažnými radiačními důsledky. Více než 135 000 lidí bylo evakuováno, včetně 50 000 obyvatel nejbližšího města Pripjat'. To je dnes již zcela pusté. Skutečný rozsah havárie byl zveřejněn až po několika dnech. Dnes se zničený reaktor černobylského bloku číslo 4 skrývá pod mohutným železobetonovým sarkofágem. Okolo elektrárny jsou vyhlášeny dvě zóny, v rozsahu deset a třicet kilometrů. Do vnitřní zóny je úplný zákaz vstupu. Díky omezení lidské činnosti v oblasti obklopující elektrárnu se postupem času vytvořila bohatá a jedinečná rezervace divoké přírody. Není známo, zda bude mít kontaminace spadem nějaký dlouhodobý nepříznivý dopad na flóru a faunu dané oblasti, protože jejich radiační tolerance je jiná než lidská. Zdá se však, že se rozmanitost druhů v kontaminované oblasti díky odstranění lidského vlivu zvýšila. Dne 15. prosince 2000 byl odstaven poslední reaktor elektrárny.

Mikulčice

V sobotu 26. května se konala pouť do Mikulčic u příležitosti svátku svatých věrozvěstů a slovan-ských učitelů Cyrila a Metoděje. Archijerejskou liturgii sloužil metropolita českých zemí a Slovenska vladyka Kryštof spolu s arcibiskupem olomouckým – brněnským vladykou Simeonem za hojné účasti duchovních a poutníků ze všech koutů České a Slovenské republiky. Byli přítomni také četní hosté ze zahraničí. Bohoslužbu doprovázel pěvecký sbor brněnské církevní obce. Svatá liturgie byla

sloužena přímo na základech starobylé trojlodní baziliky. Tato 35 metrů dlouhá dominantní stavba je situovaná na nejvyšším místě akropole velkomoravského hradiště. Jedná se o největší dosud odkrytý velkomoravský chrám, který je jedním z možných míst posledního odpočinku moravského arcibiskupa Metoděje. Po svaté liturgii byl zahájen program bulharského národního dne, který slaví v Mikulčicích čeští Bulhaři již mnoho let. Program se stál z vystoupení nejen bulharských národopisných souborů.

Velké poděkování patří bratrstvu monastýru sv. Gorazda v Hrubé Vrbce, ale především hodonínské církevní obci, v čele s otcem Serafímem Tomečkem, kteří nesli na svých bedrech celou organizaci poutě. Díky jejich dlouhodobému úsilí je právě pout do Mikulčic jednou z nejvýznamnějších poutí v českých zemích. Jako uznání daroval vladyka Kryštof hodonínské církevní obci ikonu Přesvaté Bohorodice.

Aktuality připravil Jan Zbyněk Zavřel

Poučení otce Serafima (Rose)

Před několika roky přišel jeden mladík hledající usilovně Boha na Svatou horu Athos v Řecku. V rozhovoru s igumenem monastýru, kde se rozhodl zůstat, se otázal:

„Otče! Moje srdce touží po duchovním životě, duchovním zápasu, po neustálém přebývání v Hospodinu a v poslušnosti starci. Poučte mne, prosím, otče, abych dosáhl výšin duchovnosti.“

Igumen rozvážně přistoupil k poličce s knihami a náhle mu ukázal knihu s názvem „David Copperfield“ od Charlese Dickense.

„Co je vám, otče?“ zmateně se ohradil mladík, „vždyť je to sentimentální viktoránské čtení, dílo západního původu! Cožpak to je duchovní kniha?“

Igumen se tehdy pousmál a pravil:

„Dokud se nenaučíš prostotě, dokud se nebudeš dívat na život křesťanským způsobem, tak jako malý David – prostým srdcem, s dobrotou, upřímně a s pokáním – žádná „duchovnost“ ti nemůže pomoci. A knihy svatých Otců ti budou spíše jenom na škodu, změníš se v duchovní „kreaturu“ a zničíš svou duši...“

z knihy „Světlo ze Západu“ – Život a učení otce Serafima Rose

(kap. Výchova mladých duší)

přeložil o. d. Marek Malík

Pevně se držte Církve a učení svatých Otců. Ať už byste byla v jakýchkoli pochybnostech, říkejte si pro sebe, a někdy i nahlas (to aby běsi slyšeli): „Pane Ježíši Kriste, věřím, že ty jsi Syn Boží a Pán, věřím, že jsi tolik strádal, abys nás spasil, věřím, že i mě neopustíš, jestliže já sama se od tebe vědomě neodřeknu. Pane, buď ke mně milostivý. Odevzdávám sebe a své spasení do tvých rukou. Věřím, že nedopustíš, abych zahynula. Sláva tobě Bože, sláva tobě Bože, Sláva tobě Bože!“

poučení igumena Nikona (Vorobjova)

Duchovní besedy a poučení starce Antonije

Člověk a Boží stvoření

Osudy světa *(dokončení kapitoly)*

Vždyť o tom všem existují varování, že lidé budou utíkat a nebudou hledat spasení duše, ale útočiště pro tělo, a nenajdou ho. Nové pasy na sobě budou nést Antikristovu pečeť a budou pro něj pracovat. Nevím, jestli nyní pasy signalizují družicím, nebo ne, ale že něco takového bude, mi říkali lidé znalí. Jako opravdoví pravoslavní křesťané se v duši trápili, že se podílejí na tomto systému slídění po lidech a ptali se na radu, jak mají postupovat.“

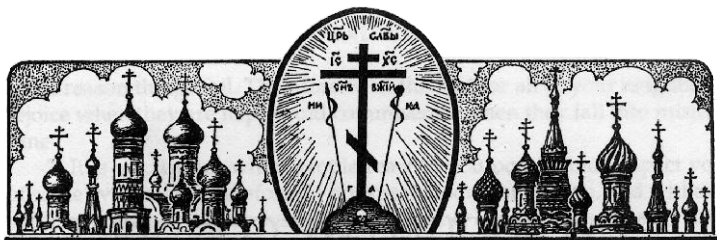
„Otče,“ přerušuji starce, „a vy máte nový pas?“

„Ale otče, na co by mi byl? Vlakem mě vozili do lágrů i do Moskvy jsem jezdil – tehdy jsem měl starý pas, sovětský. Letadlem jsem jaktěživ neletěl. Jinak jsem se všude dostal pěšky nebo lokálkami. Rozhlédneš se a někdo tě odveze autem, hlavně v poslední době, teď už jsem na nohy úplně špatný. Vždyť celá pekelná léčka je v tom, že člověk by chtěl pořád víc a víc a tahle přání neberou konce. Zdá se to tak šikovně za pár hodin překonáš letadlem stovky kilometrů. I v dnešním autobuse, a jaké pěkně jezdí, to taky není špatné.“

A srovnej staré poutnictví pěšky s letem nebo jízdou. Tehdy se na cestě přemýšlelo, nazaral se Boží svět, duše se utěšovala počestnými rozhovory. Jak byli zajímaví, tihle poutníci! U nás v kuchyni jsme u čaje poslouchali jejich vyprávění doslova s otevřenou pusou. Dokonce i můj otec za námi chodil poslechnout si příběhy z putování ke svatým místům. A teď? Po poutních zájezdech ke mně přicházejí a jako by skládali účty: přečetli jsme tolik a tolik akathistů, odsloužili takové a takové molebny atd. A kde je účel, usebrání, kde je rozjímání, kde je nakonec vynaložené úsilí? Prázdnota... Tohle je poušť, ale ne poušť modlitby a zápasu s vášněmi, ale poušť duchovní, ve které scházejí dokonce i malé výhonky sebepoznání a neviditelného zápasu.“

„Otče Antoniji,“ přerušuji starce, „takže tyhle poutě nejsou užitečné?“

„Copak jsem ti něco takového řekl?“ Starce se dokonce nadzvedl na lůžku. „Jakékoliv nasycení člověka blahodati svatých míst je užitečné, to je zcela nepochybně pravda. Mluvím ale o něčem jiném. Jeden člověk nabírá vodu ze studny dobrým vědrem a druhý dřavým. Je v tom rozdíl? Takhle to je, otče! Mluvili jsme o pasech. Teď nemám nový ani starý. Na co si státní správa vymyslela tyhle papírky? Aby mohla snáz kontrolovat pravoslavný lid. Za tatíčka cara se pas bral jen na výjezd za hranice vlasti, Ruska. Rudí démoni určili, aby ho každý měl stále u sebe. Nedej Bože neukázat ho orgánovi, když tě naháněli – hned tě čekal lágr. Ale to ještě nic není.“

Ti, kdo přijeli ze západu, mi říkali, že podle tamních kreditních karet se už teď dá určit dokonce místo pobytu majitele. S pasy to bude ještě horší: nejen určí, kde jsi nakupoval, ale poskytne i všechna data o tobě a místo pobytu na zemi, pod zemí, nad zemí, všechno se bude dát určit. Tohle všechno má několik účelů. Hlavně, přinutit lidi, aby používali banky, aby všechny peníze nesli tam, do chrámu Mamonu. A zatahovat do téhle hry budou všechny!

Jenže je to hra podobná hře kočky s myši – žádné úspory nezabezpečí člověku spokojenost v posledních letech života lidstva. Jako kočka, když si dost pohraje s myši, stejně ji sežere, tak i banky a jejich majitelé srazí lidi na kolena do bídy a servou z nich poslední nitku. Stejně, jací majitelé – ve všech těchhle pohanských chrámech je jeden rohatý pán!"

„Otče Antoniji,“ přerušuji starce, „takže co, nesmíme mít ani úspory, nějaké rezervy? Copak určitý přebytek, třeba i malý, není potřeba?“

„Otče, proč za mými slovy hledáš, co jsem neřekl?“ odpověděl otec Antonij.

„Mluvim o bankách, o přebytných penězích, které se lidé snaží uchovat do budoucnosti. Už jenom tohle je hříchem, zblouděním neslučitelným s Pravoslavím. Jak je poučné Kristovo podobenství o člověku, který sebral bohatou úrodu zrna a chtěl si vystavět nové sýpky! A čas jeho života už uplynul, duše nešťastníka, který si přál žít dlouho a v bezpečí, měla být v noci povolána. Ale tohle neospravedlňuje ani marnotratnost, když nám Hospodin požehnal statky většími, než je nezbytné. Jemu, Dárci, navrát přebytky skrze ty, které nazval svými nejmenšími bratry.

Před několika lety jsem byl na vesnici u jednoho kněze. Ukázali mi místní ‚pozoruhodnost‘: ženu, které ‚na knížce‘ propadlo několik miliónů sovětských rublů. ‚Milionářka‘ měla na sobě kalhoty z plachtoviny a plachtovinovou bundo-košili a říkali, že v něčem podobném chodila celý život. Let jí bylo hodně přes osmdesát, žije ve strašné chatrči a do nového domu, který postavil začátkem sedmdesátých let její otec, se ani nenastěhovala. Koncem osmdesátých let novostavba shnila a rozpadla se. Takhle to bývá!

Duše moje, není důležitý předmět, ale vztah k němu. Je manželství hříchem? Ne, ale není pro všechny. Svatý spravedlivý Jan Kronštadtský zazářil sám a i svoji manželku pozvedl ke svatosti. A někdo si z Bohem požehnaného manželství dělá holubník, hyne při tom sám a do záhuby táhne celou rodinu. Totéž říkám o dnešku. Apoštol připouštěl manželství jako prostředek proti přílišné vášnivosti. A navíc, nabádal manžele, aby když se navzájem vzdalují, bylo to jen na krátký čas pro modlitbu a půst a s oboustranným svolením. Vidíš, dokonce se svátostí musíme zacházet rozumně, vždyť hlavní je neuvést do pokušení toho, jehož tělo je pokračováním tvého. Úspory jsou v posledních časech potřebné, dokonce nevyhnutelné, ale důležitější je sbírat a uchovávat duchovní poklady.

Ale i světské věci neuškodí, ale hlavně ne peníze nebo nábytek a přístroje. Jedno i druhé má velkou cenu jen v podmínkách stabilního světa, v jiné době je to jen příznak. Opravdovou cenu budou mít ty věci, kterých si dnes mnozí nechtějí ani všimnout: kamna starého provedení (bubínky), sekery, pily, kladiva – tohle jsou taky věci celkem potřebné v hospodářství. Takové věci budou mít cenu. Ten, kdo si teď kupuje elektronické přístroje, jako by zakopával své peníze do země, přesněji, pouští po větru část svého života.

Tohle marnotratné počinání je sebevražedné. Jak člověk zachází s dárky od blízkých lidí, zvlášť rodičů? Opatruje je a váží si na dárku ani ne tak jeho ceny, jako vzpomínky. Všechno, co máme, je dar od našeho nebeského Otce, a to od holého života do posledního haléře. To znamená, že i to, co máme, je nutno užívat obezřetně. Kdo se už teď připravuje k životu vně existující společnosti, vně jeho zákonů, ten bude více chráněn před ďáblými okovy. Neshromažďuj všechno, co má cenu jen ,když': když je elektrina, když jsou baterie, když ti prostě je dovoleno tohle všechno užívat. Teď ovšem všechno to haraburdí, co se prodává, funguje, a k nákupům těchto věcí vybízí samo rozpoložení ducha nynějšího věku. Jenže jejich hodnota je relativní dokonce i v dnešních podmínkách. A potom se všechno tohle promění v kopu nepotřebného odpadu, na jehož získání byla promarněna část života.

Ale to je jen jedna strana mince. Druhá spočívá v tom, že všechno tohle ,elektronické bohatství' začne špehovat své vlastníky, odposlouchávat jejich rozhovory. Hovořili jsme tu o tom. Povídali, že brzy i žehlička bude moci odposlouchávat. Sláva Bohu, u nás v domě máme všechny žehličky na uhlí, a ne na elektrinu!" pou-smál se starce.

„Otče Antoniji, a co auto, telefon a všechno ostatní?" zeptal jsem se.

„A co auto? Měj si ho, ale jen bez všelijaké elektroniky, jednoduché. Bičem pro lidstvo se stane právě tahleta veleslovutná elektronika. Ti, kdo ji vytvářejí, tam usazují tlupy bésů, přináší jenom škodu, a ne užitek. Pamatuji se, že hned po válce přišel nový ,pán', náčelník lágru. Bojoval, a to je co říct, ve ,Smerši'. Z Německa si dovezl hodně velké, pěkné auto, jmenovalo se nějak neobyčejně, po nějaké šelmě."

„Asi Horch" upřesňuji.

„Nevzpomínám si, otče, vím jen, že to bylo podle nějakého zvířete. Všechny nutil, aby to auto umývali. Jezdit tam přitom nebylo kam, tak do vesnice a zpátky do tábora. Nebyla tam ani polní cesta. Takže proháněl auto mimo cesty, a vydrželo to bez poruchy. Nevzpomínám si, že by mu dělali nějakou vážnější opravu. A tohle auto nemělo žádnou elektroniku.

Myslím si, že tahle elektronika se podobá ,civilizaci.' Lidé bez ní žili a byli šťastnější než dnes. Proto všechno tohle člověku neprospívá, dokonce mu to i vadí, bere mu to většinu života na vydělávání, a pak to bude dokonce záhubné.

Uschovávání peněz v bance, to je úplná hloupost. Tyhle banky velice brzy ,prasknou,' rozpadnou se. Rohatý vládce celého systému záhuby lidských duší si to chytře vymyslel, aby z možné samostatnosti lidí nezůstala ani stopa. Dřív se ukládaly peníze do zlata, knih, obrazů a podobných věcí. Taky to není užitečné, ale tak či tak, něco se dalo prodat na trhu za bochník chleba. A s úsporami v bance to takhle nebude – ani nemrkneš a všechno ,shoří', včera jsi byl boháč, probudíš se a nemáš si za co koupit housku!

Všechny tyhle účty a karty jsou samé šejdiřství, nic za nimi nestojí. A dnešní peníze, to je papír, a ještě k tomu nevalné kvality. Kdybys tak viděl carské bankovky ,nikolajevky'! Ale tohle je jen jedna z vlastností peněz.

Peníze jsou ďábelský vynález a nejhlavnějším důkazem toho je jejich smyšlená cena. Je to kousek papíru a stojí v lidském světě mnoho práce. To znamená, že je to prelud, a ten už patří do sféry působnosti podnebeských duchů zloby. Tenhle papír nemá cenu, je to jen podvod, za nějž někteří zaprodají duši.

Telefon, říkáš. Je to stejný přízrak, taky podvod a blud. Zdá se, že slyšíš hlas známého nebo i drahého člověka, na otázku dostaneš odpověď. Ale řekni, duše moje, čteme dopisy světců, apoštolské listy, bylo by všechno tohle možné, kdyby používali ten telefon?

Člověk píše dopis a přemýšlí, přemýšlí o sobě i o druhém, kterému je dopis adresovaný. Je tu možnost se zastavit a učinit nějaké závěry, ocenit to, co se děje jako nezávislý pozorovatel. A telefon? Samý spěch a prázdnota. Zdráv – zdráv, co děláš – tady to. A to je všechno... Ne, milý člověče, dopis, to je část duše. S bolestí napsaný, je jako kázání dobrého pastýře, od srdce k srdci.“

Starec umkl. Já jsem také mlčel a vrtěl jsem se na židli. Odvykl jsem si od těchto tvrdých sovětských sedátek.

Těžko si představit, že lidé je používali jako trvalé místo k sezení. „Stejně,“ pomyslel jsem si, „civilizace má i přitažlivé stránky,“ a představoval jsem si měkké křeslo. „Nezamlouvají se ti naše židle,“ otevřel oči starec a zasmál se, „pořád se vrtíš a skřípeš! Mně taky ne, abych pravdu řekl; vůbec jsem si nezvykl na nábytek.“

(pokračování v příštím čísle)

*z ruské knihy „Duchovnyje besedy i nastavenija starca Antonija“
o. Alexandra Krasnova vybral a přeložil Petr Krížek*

Do Ruska boli privezené mošči sv. apoštola Lukaša

Fond Andreja Pervozvaného, s blahosla-
vením patriarcha moskovského a celej Rusi
Alexeja II., priviezol 9. júna zo svätej hory Atos do Ruska a dvoch ďalších východo-
slovanských krajín – Bieloruska a Ukrajíny – mošči sv. apoštola Lukaša. Prístup ku nim
budú mať veriaci v Moskve v chrame Christa Spasiteľa v dňoch 9. – 17. júna. Odtiaľ mošči
poputujú do Sankt Peterburgu, kde sa budú nachádzať v dňoch 17. – 22. júna (v Alexandro-
– Nevskej lavre), odkiaľ popu-
tujú na Ukrajinu – do Kijeva
(Kijevsko-Pečorská lavra, od 22.
do 27. júna) a Zaporozžia (od 27.
do 28. júna). Následne sa vrátia
späť na územie RF – do Kras-
nojarska (29. až 1. júla), Keme-
rova (1. až 3. júla), Barnaulu
(od 3. do 5. júla), Volgogradu
(5. až 7. júla) a Elisty (7. až 8.
júla). Poslednou zástavkou bude
metropola Bieloruska. V Minsku
budú mošči vystavené od 8. po
12. júla. Už v minulosti Fond
Andreja Pervozvaného viackrát
zorganizoval privezenie pravo-
slávnych svätých do Ruska a ďalších postsovietskych krajín.

Aktuality z pravoslavného sveta

(podle www.fap.ru)

Pravoslávna telefonická služba

Od 25. mája v Rusku začala pracovať telefonická služba „Opýtaj sa kňaza“. Je orientovaná na ľudí, ktorí robia prvé kroky na ceste k Pravoslávii. Zriadenie telefonickej služby požehnal patriarcha moskovskij a celej Rusi Alexej II. Odteraz, každý, kto vytočí číslo služby, má možnosť získať odpovede na otázky týkajúce sa cirkevného kalendáru, základov Pravoslávnej Viery, pôstu, modlitieb, osobného a rodinného života, svätých miest v Moskve a okolí. Okrem toho služba má aj svoju oficiálnu internetovú stránku.

(podle www.09399.ru)

Zahraniční aktuality pro letní vydání Dobrého pastýře připravil slovenský korespondent Dobrého pastýře (Roman Zagora, Poprad), t. č. student Historické fakulty Státní petrohradské univerzity v Rusku

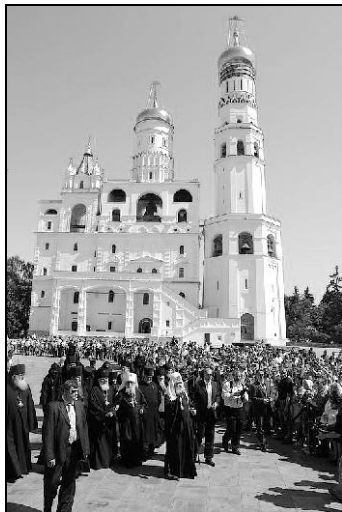
17. květen 2007 – slavný den v historii Ruské pravoslavné církve

„A budeť vám den ten na památku, a slaviti jej budete slavný Hospodinu po rodech svých; právem věčným slaviti jej budete.“ (Ex 12,14)

17. května 2007, v den svátku Nanebevstoupení Páně, se v moskevském chrámu Krista Spasitele uskutečnilo slavnostní stvrzení aktu o kanonické jednotě Ruské pravoslavné církve moskevského patriarchátu (MP) a Ruské pravoslavné církve v zahraničí (RPCZ). Slavnosti se kromě jiných účastnil též prezident Ruské federace Vladimir Putin a další politici představitelé.

Před bohoslužbou přistoupili zástupci obou stran za zpěvu troparů a zvlášť pro ten den sestavené modlitbě, kterou pronesl Jeho svatost patriarcha Alexij II., k podpisu slavnostního aktu na ambonu před oltářem chrámu. Poté již následovala slavnostní svatá liturgie, ve které přijali účast členové posvátných synodů, kněží a mnoho duchovních z obou znovu sjednocených částí Ruské pravoslavné církve.

V následujících dnech byly slouženy společné slavnostní bohoslužby. Dne 19. května byl v Butovu (Butovo – místo masových poprav věřících v době bolševického teroru) slavnostně vysvěcen nový chrám Světlého Kristova Vzkříšení a svatých nových mučedníků a vyznavačů ruských s kaplí světitele Jana Šanghajského a odsloužena svatá liturgie. 20. května byla sloužena svatá liturgie v Uspenském chrámu (Zesnutí Panny Marie) v moskevském Kremlu. Poté delegace navštívila kursko – rylskou eparchii, kde se nachází monastýr Kursko – Korennaja poustevna. Z tohoto monastýru pochází divotvorná ikona přesvaté Bohorodice Kursko – Korennaja, která provázela pohnuté osudy Ruské pravoslavné církve v zahraničí a byla jejím věřícím vždy velkou zastánkyní a ochránkyní. V dalších dnech zástupci obou stran společně navštívili kazaňskou a tatarstánskou eparchii Ruské pravoslavné církve. 23. května přijela delegace RPCZ na oficiální návštěvu Ukrajiny. Druhý den po příjezdu, v den svátku svatých věrozvěstů Cyrila a Metoděje, sloužili duchovní spolu s věřícími svatou liturgii v Kyjevo-pečerské lavři a na svátek svatě Padesátnice byla sloužena společná slavnostní svatá liturgie v Uspensko–Počájevské lavři. První oficiální návštěva byla završena dne 30. května.

O celém slavnostním aktu o kanonickém obecenství Ruské pravoslavné církve moskevského patriarchátu a Ruské pravoslavné církve v zahraničí a cesty k němu byl natočen i dokumentární film s názvem „Květen 2007“.

Na závěr této zprávy, z níž se raduje celý pravoslavný svět, si připomeňme slova velkého svěťce 20. století, světitele Jana Šanghajskeho: „*Ruská zahraniční církev se duchovně neodděluje od strádající Matky. Povznáší za ni modlitby, ochraňuje její duchovní a hmotné bohatství a v určitou dobu se s ní znovu sjednotí, až zmizí příčiny, které obě strany rozdělily...*“

podle internetových zdrojů (www.patriarcha.ru, www.mospat.ru,
<http://orthodox.org.ua/uk/node/a> a www.russianorthodoxchurch.ws)
připravil o. d. Marek Malík

O významu ruské pravoslavné církve pro dnešní svět a dalších věcech

(z rozhovoru s otcem Andrewem Phillipsem)

Co pro vás znamená ruská (pravoslavná) církev a ruská kultura?

Pro mne osobně má ruská církev význam dvojí: je mým duchovním domovem a současně i dnešním centrem světového pravoslaví, ačkoli duchovní centrum pravoslaví je přirozeně ve Svaté Zemi – v Jeruzalémě. Ruská církev je mnohonárodnostní a mnohojazyčná. Jako největší místní (pravoslavná) církev má, dle mého názoru, největší odpovědnost – zachovat čistotu svatého pravoslaví a všude a všemožně ji podporovat. Koneckonců pouze Rus je nazývána „svatou Rusí“. Ruská církev je naší Matkou-Církví. Během studené války se bohužel ruská vláda snažila vytvořit takový dojem, že Církev není naší matkou, ale spíše macechou. Kdybych byl o dvacet let mladší, odešel bych do Ruska. Když mně bylo 20 let, nebylo to možné. Škoda! Všechno se ale děje podle Boží vůle.

Vše nejlepší v ruské kultuře je hluboce proniknuto pravoslavím. Čistý ruský jazyk v sobě nechává rozeznit duchovní melodičnost, kterou duše rozezná. Dokonce i v dílech necírkevních autorů, jakými byli např. Turgeněv a Rachmaninov, je to patrné.

Navštívil jste někdy Rusko a seznámil jste se s prostými věřícími? Všiml jste si nějakých zásadních názorových rozdílů mezi věřícími z Ruska, těmi, kteří emigrovali a kteří si zvolili pravoslaví (v dospělosti) navzdory svému okolí a výchově?

Rusko jsem navštívil dosud dvakrát, v sedmdesátých letech 20. stol. Bylo přirozeně obtížné setkávat se tehdy s lidmi, i přesto se mi to však podařilo. Bábušky se ruské vlády nikdy nebály. V Rusku jsem poznal věrnost a zbožnost věřících a duchovní odvahu mnoha běžných kněží.

Co se týče ruské emigrace, ta si samozřejmě pamatuje a vzpomíná na Rusko takové, jaké bylo v době, kdy ji tato emigrační vlna opouštěla. Tito lidé i dnes žijí spíše minulostí. Zažívají jakousi snovou nostalgii po všem, co jednou provždy pře-

stalo existovat. Má to mnoho pozitivních, ale i negativních stránek. Hodnoty z minulosti byly ve své hloubce právě hodnotami Církve, ale my již nežijeme v minulosti, žijeme zde a nyní, a musíme proto brát v úvahu oba rozměry: minulost i budoucnost, už kvůli našim dětem a vnoučatům.

Mám-li se vyjádřit k volbě svatého Pravoslaví (což se dotýká i mne osobně), je třeba říci, že většina z nás, kteří jsme se vědomě rozhodli přijmout Pravoslaví, ať na Západě nebo v Rusku, jsme si vybrali Pravoslaví bez ohledu na svou národnost, okolí či vzdělání. A právě proto je snazší nalézt společné hodnoty s těmi, kteří se stali pravoslavnými v Rusku. Není tedy příliš překvapivé, že otec Serafim (Rous) je dnes populárním autorem i v Rusku – jako značná většina dnešních Rusů i on vědomě přijal pravoslaví.

Existují dle Vašeho názoru ještě stále nějaké podstatné rozdíly, které by měly bránit sjednocení obou částí ruské pravoslavné církve?

Rozdělení bylo dle mého názoru nevyhnutelné až do okamžiku kanonizace svatých novomučedníků a vyznavačů ruských, k níž došlo v Moskvě v roce 2000. Církevní proslavení svatých novomučedníků a vyznavačů Ruskou zahraniční církví před 25 lety (1980) bylo z duchovního pohledu smělym činem naší Církve. Avšak celý svět nás tehdy za tento počín kritizoval, včetně mnoha zástupců dnešních místních pravoslavných církví. Od té doby se celkový směr ve světové, ale zejména ruské historii značně změnil. I dnes však existují lidé, kteří nechápou skutečný smysl aktu „oslavení“ ruských novomučedníků.

V roce 1988 jsem napsal ve svém článku „Kdo znovu buduje Rusko“, že skutečnou Paschou, kterou předpověděl svatý Serafim Sarovský, bude, když proslavení svatých novomučedníků, k němuž došlo v New Yorku (1980), bude jednou zavrženo i v Moskvě. To je přesně to, co se stalo v roce 2000. Od května 2000 proto my zde v zahraničí směřujeme k tomu, abychom, dříve či později, vešli do eucharistického společenství s Ruskou církví a začali pracovat opět společně. Jediný podstatný bod celé diskuze je „dříve či později“. Díky Bohu, že to nejsme my, ale naši církevní představení, kteří budou o těchto věcech rozhodovat na celocírkevním sněmu. My uposlechneme konciliární hlas Církve, ne pouze osobní názory některých uskupení na okraji Církve nebo některé radikální hlasy.

Nicméně, musím vysvětlit, že pokud je uvnitř naší Církve cítit stále ještě určitý odpor proti eucharistickému sjednocení obou jejích částí, je to proto, že naše Církev je pronásledovaná a my jsme museli žít (a často žijeme) v určitém smyslu v katakombách. Zdrojem tohoto pronásledování byla právě Moskva. Samozřejmě, nikoli Moskva dnešních dní, ale sovětská Moskva v minulosti. Revoluce (1917) nevedla pouze k hromadnému pronásledování v Rusku, ale způsobila rovněž jurisdikční chaos mezi ruskou emigrací. Přišel čas, aby všechny uzly způsobené tímto chaosem byly náležitě rozvázány...

Víte, ono existuje jedno anglické přísloví: „Je lépe zapálit svíci než proklínat tmu.“ Osobně jsem se tak vždy snažil jednat – zažehnout co možná nejvíce svíci, neboť zde kolem nás je stále ještě velmi mnoho tmy. A také proto považuji současnou západní Evropu za „severní Saharu“, neboť my všichni žijeme v duchovním smyslu na poušti. Naše skromné chrámy (zahraniční církve) jsou spolu s pravoslavnou vírou často jedinými oázami v této rozlehlé poušti a temnotě

Západu. Nyní, na rozdíl od ateistické unie Sovětského svazu (Soviet Union) se objevila ateistická unie evropská (European Union). Neděláme si o tom žádné iluze. Buď se Západ vrátí ke svým duchovním kořenům prvního tisíciletí (tedy k pravoslavným kořenům), anebo se vytratí z tváře země.

Čím se mohou obě části ruské církve navzájem obohacovat?

(...) Doba mučedníků je pryč, alespoň prozatím, nyní nadešel čas vyznavačství. Je nám dnes třeba společného svědectví sv. Jana Šanghajského a svatého Lukáše Simferopolského (Krymského), svatého Jonáše Mančurijského a svatého Sevastiána Karagandijského, matky igumenie Rufiny (z Charbinu), ctihodného starce Jana Krestjankina a všech svatých a spravedlivých z obou dvou částí naší Církve. *Svatí nás sjednocují, lidé tohoto světa nás rozdělují.* Tváří v tvář hrozbám současného, postkřesťanského světa musíme my všichni pravoslavní křesťané stát společně jako odvážní duchovní bojovníci. To se stalo zjevným během války proti Srbsku, když Západ bombardoval naše srbské bratry. Ze všech místních církví je nám zejména Srbská pravoslavná církev obzvláště blízká. Vždy jsme spolu sloužili při hoshlužbách.

Jakou roli může hrát Rusko a její místní pravoslavná církev ve světě?

Společně, jen a pouze společně, jsme povoláni svědčit světu o Boží pravdě. Globalismus, jinými slovy, planetární sekularismus, ovládá současný svět. Pouze pravoslavná Církev, a obzvláště ruská církev se svým zástupcem mnoha milionů svatých novomučedníků a vyznavačů, se může chopit výzvy globalismu. *Svatost všech věků a všech národů – to je skutečně pravoslavný globalismus.* Ruská církev může v této oblasti hrát zvláštní úlohu, neboť je do značné míry církví misionářskou. Obecně se dá říci, že na rozdíl od ruské církve hrají ostatní místní (pravoslavné) církve pouze velmi omezenou úlohu v misijní oblasti. Většina pravoslavných křesťanů na Západě je v jurisdikci ruské pravoslavné církve...

*podle rozhovoru ze dne 6. 5. 2006 (viz www.pravoslavie.ru)
převzal a redakčně upravil m. d.*

Oficiální stránky farnosti sv. Felixe: <http://orthodoxengland.org.uk>

Otec Andrew Phillips o své cestě k pravoslaví a o své farnosti

Narodil jsem se v běžné anglické rodině, jako nejmladší ze tří bratrů. Prožil jsem šťastné dětství na venkově. Ve škole jsem se zajímal o anglickou historii a doma jsem se zájmem naslouchal tátovým příběhům z doby, kdy prožil až do roku 1945 pět let v armádě. Moji rodiče nepraktikovali žádné náboženství.

Když mně bylo 12 let, začal jsem uvažovat: Kdo stvořil všechnu tu krásu kolem mě? Odkud jsem přišel? Kam mířím? A proč existuji? Cítil jsem jakousi vzácnou nádhru a tajemnou přítomnost, dlel někde velmi blízko, za poli, stromy, oblaky... Právě tehdy jsem začal číst evangelium a z nějakého důvodu jsem se začal zajímat o ruštinu. Koupil jsem si tehdy ruské knížky a začal se sám učit rusky.

Když mi bylo 14 let, navštívil jsem několik protestant-

ských a katolických chrámů, ale necítil jsem se v nich „jako doma“. Zjistil jsem, že existuje ještě jiná Církev, a to pravoslavná. Podařilo se mi jednu z nich navštívit, když mně bylo 16, a ihned jsem v tomto ruském pravoslavném chrámu nalezl onen pocit „domova“, který jsem dlouho nemohl najít. Měl jsem pocit, jako bych sem vždy patřil, jako bych byl vždy pravoslavným. V ten okamžik se mi moje budoucnost začala zdát jasnější a pochopil jsem, že i kdybych měl být jediným pravoslavným Angličanem na světě, že se tak má stát. Moji rodiče nakonec svolili, abych se stal pravoslavným a vstoupil do ruské pravoslavné církve, když jsem dosáhl 18 let.

Po absolvování univerzitních studií jsem pracoval nějaký čas v Řecku, kde jsem podnikl poutní cestu na Sv. horu Athos. Poté, co jsem dokončil teologická studia v Institutu sv. Sergije v Paříži, byl jsem v roce 1985 vysvěcen na diákona, a v roce 1991 rukopoložen blahé paměti zesnulým arcibiskupem ženevským Antonijem na kněze. Sloužil jsem nějaký čas ve Francii a v Portugalsku a napsal několik knih o západních světcích prvního tisíciletí, kdy se Evropa ještě neoddělila od Pravoslaví. Nyní sloužím v Anglii, v malé pravoslavné farnosti zasvěcené sv. Janu Šanghajskému. Jde o malé městečko Felixstowe na východě Anglie. Nyní už běžně sloužíme bohoslužby svatě Paschy ve třech jazycích: církevněslovansky, rumunsky a anglicky. Vydáváme anglický časopis „Pravoslavná Anglie“ (Orthodox England) a vedeme internetové stránky: www.orthodoxengland.org.uk.

Podařilo se mi složit služby k dávným místním světcům a rovněž ke všem světcům, kteří „zazářili na Ostrovech“. Obzvláště ctíme památku sv. Felixe (7. stol.) a jeho duchovní dcery sv. Andrey. V chrámu máme mnoho zajímavých a ctěných ikon a rovněž částčky ostatků sv. Augustina z Canterbury, sv. Cuthberta z Lindisfarne a ctihodného Bědy. Všechny liturgické knihy máme v anglických překladech; anglický bohoslužebný jazyk má svou krásu, používáme jazyk 17. stol., jazyk Shakespeara. Podobně jako mnozí další kněží musím i já vedle své kněžské služby pracovat v civilním zaměstnání. Moje mátuška vyrostla spolu s ruskými emigranty v Paříži. Máme šest dětí a všechny přísluhují v oltáři nebo zpívají ve sboru. Rodiče mátušky žijí spolu s námi.

P. S. Otec Andrew Phillips dlouhodobě píše a přednáší o významu sjednocení obou částí ruské církve, obzvláště poté, co došlo ke kanonizaci svatých novomučedníků oběma stranami. Aktivně se účastnil rozhodujících jednání sněmu ruské zahraniční církve z loňského roku, jakož i historických okamžiků spojených s podpisem Aktu o kanonické jednotě v Moskvě v květnu t. r.

podle www.pravoslavie.ru a oficiální internetové stránky farnosti
Ruské zahraniční církve sv. Felixe (<http://orthodoxengland.org.uk/hp.htm>)
připravil m. d.

Jak se cítíš? Jak neseš svůj kříž? Snad na něj nereptáš? Ať ti pomůže Hospodin přetrpět bez reptání a s vděčností vše, co sešle pro tvou spásu. Neboť bez jeho svaté vůle nám nemůže nikdo a nic způsobit ničivou ránu.

poučení igumena Nikona (Vorobjova)

Pro děti o Duchu Svatém

„Nechte dítek přijít
ke mně“

Bůh Duch Svatý je třetí osobou Svaté Trojice. Bůh Syn – Pán Ježíš Kristus – se narodil z Boha Otce před tím, než se objevil celý svět, který vidíme kolem sebe. Kdy tomu tak bylo, nemůžeme říci. Vždyť tehdy nebyl svět, a to znamená, že nebyl ani čas.

Proto se narození Boha Syna nazývá „předvěčným“, to znamená, že k němu došlo přede všemi věky. Bůh Duch Svatý je také předvěčný. Není ale narozen z Boha Otce, ale doslova z něho vychází, pramení.

Duch je slovanské slovo. Označuje dech, vanutí. Bůh Duch Svatý, to je božský dech, vanutí, které daruje život všemu na světě. Tento dech ale není jako náš. My

vdechujeme vzduch a zase jej vydechujeme, ale božské dýchání plyne bez přestávky, tak jako řeka. Naše dýchání a my sami, to jsou dvě různé věci. Ale Božské dýchání – Bůh Duch Svatý – to je sám Bůh, který odkrývá lidem sebe sama ve třech osobách. A všechny tři osoby jsou stejně božské a všechny tři osoby jsou Bůh.

Boha Otce můžeme poznat z krásy a moudrosti světa, který stvořil. Bůh Syn, Pán Ježíš Kristus, se stal pro naše spasení dokonalým člověkem a žil na zemi. O jeho pozemském životě se nám dochovala svědectví. Bůh Duch Svatý, to je Boží moc, starající se o člověka a o celý svět. Již od dávných dob se Duch Svatý zjevoval lidem v různých podobách. Zjevoval se v podobě oblaku naplněného deštěm, a doprovázeného blesky a hřměním. Déšť přináší zemi vyživující vláhu, blesky a hřmění jsou obrazem Boží moci, která v člověku ničí vše špatné. Duch Svatý se zjevoval také ve vanutí větru. Větr vyvolává změny počasí, Duch Svatý zase dokáže změnit lidskou duši, když se jí dotkne.

podle článku o. Alexandra Muryleva z dětské stránky saratovské eparchie "Pravoslaví a dnešek" (<http://old.eparchia-saratov.ru/index.html>)

To jsme si v krátkosti řekli něco o Duchu Svatém. V ranních a večerních modlitbách, ale například i v modlitbách před učením, se obracíme k Duchu Svatému touto modlitbou:

**Králi nebeský, Utěšiteli, Duchu pravdy,
jenž jsi všude přítomen a vše naplňuješ,
poklade blaha a dárce života,
přiď a usidliž se v nás a očistiž nás ode vši skvrny
a spasiž, Dobrotivý, duše naše.**

V této modlitbě nazýváme Ducha Svatého **Králem Nebeským**, protože jako pravý Bůh neviditelně kraluje nad námi a nad celým světem. Nazýváme jej **Utěšitelem**, neboť nás utěšuje v našich zármutcích, neštěstích, stejně jako utěšil i apoštoly

Aktuální problémy člověka v dopisech duchovních otců 20. století

(pokračování)

„Jak bude dítě vychováno a nasměrováno, takové bude – jako plody vyrůstají ze semen, tak na výchově záleží, jak dítě prožije svůj život. Především rodiče napomíná Boží slovo: „Vychovávejte je v poučeních a napomenutích našeho Pána (Ef 6,4).“

(Svatý Tichon Zadonskij)

Problémy s výchovou dětí

V rodině získává dítě svou první duchovní a morální výchovu, představu o lásce a účtě člověka k člověku, učí se poslušnosti vůči rodičům. A v rodině dochází také k prvním zkouškám, které děti velmi těžce prožívají, pokud v rodině schází pravoslavný pohled na svět. O roli rodičů při výchově dětí píše archimandrita Jan (Krestjankin): „Děti, to jsou přece živé ikony, zapracujte na nich, nezkažte v nich Boží obraz svojí nepozorností a lajdáctvím.“

V jednom ze svých dopisů upozorňuje starzec Jan (Krestjankin) jednu ženu, že může svůj život změnit pouze tehdy, „když zcela vyplní své první sliby – manželské. Křesťanská matka musí vychovat ve víře v Boha své děti i děti svých dětí“. A neradí ji, aby odešla do monastýru dříve, než tak naplní svou povinnost k dětem. Dítě nelze ponechat bez materiální a duchovní podpory. Vždy jsme před Bohem zodpovědní za své děti a vnuky, které jsme nevychovali ve víře v Boha, my však utíkáme od kříže, který jsme dostali od Boha a přitahuje nás svévolnost, kvůli které pak umíráme. Archimandrita Jan dále píše: „Být s Pánem – to znamená plnit Boží vůli. Vy jste byla jakožto matka povinna vychovat své děti podle křesťanské víry. Ale jednou už jste to udělat nemohla, tak alespoň teď byste mohla pomoci vnučce.“

Neposlušnost vůči rodičům je hřích, z něhož vyrůstá svévolnost a svéhlavost. Lhostejnost k tomu, co říká matka, se v budoucnu stane lhostejností k utrpení vlastního dítěte i okolí. „Dětem přejí úspěchy v učení, ale především v poslušnosti vůči rodičům a v plnění modlitební povinnosti k Bohu,“ píše svému duchovnímu dítěti biskup Venjamen (Milov). Dále pak objasňuje, že nyní je chápání poslušnosti

u dětí až na druhém místě, někdy dokonce až na třetím. Ale je důležité, aby Bůh – pramen vši svatosti v nás – byl vždy na prvním místě. Není pro děti nic krásnějšího, než když mají vše „čisté a svaté, to znamená jejich vztah s rodiči, správnou mluvu a služnost bez odmouvání i bezúhonně chování ve škole.“

Je třeba ohleduplně, s moudrostí a taktem, vštěpovat dětem vkus k dobru a naučit je chápat, co je dobro a co je zlo a hřích. Abychom děti neztratili, ale přivedli je k Bohu, musíme mít mnoho rozumu, taktu a lásky. Ale mluvit s nimi je třeba „nejen o Bohu, ale také o životě, který může být buď s Bohem, anebo bez Boha“. Modlete se za děti. Ukazujte jim v životě stopy Božího plánu, který život utváří. To, co jste si vy uvědomili až v dospělosti, by oni měly poznat a pochopit už v dětství,“ nabádá rodiče otec Jan (Krestjankin).

Nelze nechávat děti a jejich výchovu jen tak, nelze je ponechávat napospas vlivu televize a ulice. Jeromonach Serafim (Rose) radí: „V domech, kde není dost odvahy na to, aby vyhodili televizi z okna, je nutné její sledování přísně kontrolovat a hlídat, abyste se vyhnuli otravujícímu působení tohoto přístroje, který se stal hlavním učitelem protikřesťanských hodnot a idejí, zvláště u mladých lidí.“ Také otec Jan žádá rodiče: „Modlete se (za děti), a pokud je to možné, ovlivňujte výběr hodnot v jejich životě. Samozřejmě ne násilím, ale domluvou a uvědoměním si pomíjivosti současného vědomí, které je člověku zevně vnucováno.“

Rodiče musí připravit své děti na dospělost, naznačit jim, jak chápat cíl a cesty vedoucí k tomto cíli. Nelze děti ochránit před tím, jak žijí ostatní lidé. Škola, hudba, počítač, všemožné

technické vymoženosti mohou jednomu člověku sloužit ke spáse, ale druhému k záhubě. „Pokud někdo pracuje na počítači na Božím díle anebo jinak ke slávě Boží, např. sází liturgické knihy, dopracuje se tím ke spáse. Ale jestliže používá techniku pro všelijaké neslušnosti a nesmyslné hry, přímo tím hyne,“ vysvětluje v jednom ze svých dopisů archimandrita Jan (Krestjankin).

Stává se, že přicházejí dopisy s prosbou o požehnání ke studiu na vysoké škole a otec Jan jej dává i s přáním úspěšného absolvování studia. V jiných dopisech otec Jan ukazuje na unáhlené rozhodnutí rodičů při výběru školy. „Modlete se za dceru,“ píše, „poslali jste ji, aby se učila v takové škole, kterou bych nikomu nepřál.“

Děti musíte vést už od malička k tomu, aby se chovaly podle Božích přikázání. Tak zmizí mnohé problémy s jejich nesprávným chováním. V dopise světiteli Nikolaji Srbskému si stěžuje jedna matka na výchovu svých vlastních dětí, kterým se dostalo zvláštního hudebního vzdělání i výuky francouzštiny. Na její stížnost biskup odpovídá: „Pokud bys najala svým dětem ve své době vychovatele, který by je vychovával podle Božích přikázání, měla bys teď své děti, a ne opici a papouška.“

Biskup Venjamin (Milov) v dopise svým duchovním dětem vysvětluje vliv hudby na člověka a doporučuje jim, aby dali dceru do hudební školy. Hudba přivádí lidskou psychiku do ideální nebeské sféry. Abychom se však do této sféry dostali, musíme se prodat skrze tmavou houštinu všelijakých písní, které po drobtech vyvětrávají z naší duše lidumilnost. „Těžko říci,“ píše biskup, „co je užitečnější: zůstat nevzdělaným s celistvostí srdečného života, anebo se hudebně vzdělávat a ztratit z duše Boží teplo. A protivně „drnkání“ na jakýkoli hudební nástroj nás ladí na erotickou „vlnu“ a probouzí v naší duši různé druhy vášní.“

Otec Vsevolod Špiller v dopise svému nemocnému duchovnímu dítěti doporučuje, aby

poslouchalo „velmi dobrou hudbu, naši a evropskou (Bacha, něco z Brahmsa, ne vše od Beethovena, našeho Metnera, něco z Tanějeva)“.

V korespondenci světitel Nikolaje Srbské-

ho je dopis, ve kterém sestra hledá pomoc a stěžuje si na svého bratra, o kterého se stará po smrti jejich matky. Z bratra se stal horlivý neznaboh, začal se vysmívat její zbožnosti, modlitbám, ikonám, církvi. Světitel radí sestře, aby se nezlobila kvůli jeho chování, ale raději mlčela a nedráždila ho. A začala se za bratra modlit slovy: „Nejdobrotivější Pane, jakýmkoli způsobem uzdrav duši mého bratra, byť by to bylo třeba skrze těžkou nemoc

nebo utrpení.“ Za příklad jí dává ženu, která takovým způsobem vyléčila svého syna. A takto modlitba, kterou bude konat vskrytu, nakonec obměkčí bratrovo srdce.

V dopisech protojerejů otce Vsevoloda Špillera a otce Grigorije Dolbunova se dočteme o tom, jaká má být láska dětí k rodičům a rodičů k dětem. Protojerej Vsevolod Špiller píše svému synovi: „Nikdy se neboj být ohleduplným, pozorným a starostlivým synem své matky, milujícím ji vnitřně i navenek. Náš život je tak krátký, dítě moje. Ať je tedy každý den, každá hodina světlou, tichou, radostnou, abychom nemuseli nikdy ničeho litovat, nebude totiž v našich silách napravit to, co se stalo v minulosti.“ Otec Grigorij oznamuje svému synovi, že dostal jeho dopis a děkuje Hospodinu za to, že „Bůh v tebe, synu, vložil takovou lásku k rodičům a vychovatelům. Ať ti Hospodin odměnou za lásku k nám hříšným dá pravou moudrost.“ Otec Grigorij dále poučuje syna sloužícího v armádě, aby prošel tímto kolbištěm bez výčitek a beze studu a aby se vrátil domů v takovém duchovním stavu, v jakém ho vyprovodili. Radí mu, aby se nestyděl modlit. „Zoceluj se a upevňuj,“ píše otec Grigorij, „Bůh je tvůj pomocník a ochránce ve všech dnech tvého života. Pán je s tebou vždycky a s ním není žádná situace bezvýhodná.“ Prosí syna, aby vždy a za vše děkoval Hospodinu,

který nám daroval život. „Jen nevděčné děti urážejí své rodiče i Boha.“

Vše překrývá láska, úcta a poslušnost dětí vůči rodičům. „Cti otce a matku svou,“ tak je to napsáno ve Starém Zákoně.

Zbývá nám připomenout, že jednou z povinností dětí k rodičům je modlitba. V korespondenci biskupa Afanasije (Sacharova) nacházíme v jednom z dopisů tyto řádky. „Děti se musí vždy modlit za své rodiče, ať už jsou jakýmkoliv netvory, lidmi, kteří hanobí a pronásledují víru. Jsem přesvědčen o tom, že svatá Barbora se

modlí za svého otce, který ji dokonce sám zabil... Neodvažují se říci, že všichni nepravoslavní beznadějně zahynuli.“

V dopisech schiigumena Jana (Alexejeva) je dopis od ženy, která neměla děti, ale přála si je. Otec jí odpovídá, že někdy „dětí nebývají pro rodiče radostí, ale velkým trápením“. Radí jí, aby se ve všem odevzdala do Boží vůle a modlila se za to, co si přeje. U Hospodina je přece vše možné...

připravila Alexandra Bílková

Pozvánky a krátká farní oznámení

Pouť do Svaté Země

Další pouť do Izraele je plánovaná na týden od 23. do 30. září k svátku Povýšení svatého Kříže.

Sledujte internetové stránky farnosti sv. Václava: další novinky!

Na internetových stránkách brněnské pravoslavné farnosti (www.pravoslavbrno.cz) byl v rubrice „Fotogalerie“ vystaven další soubor fotografií z letošních „oslav Paschy“, dále z „pouti do Mikulčic“ a rovněž ze „svěcení nového domovního chrámu v Radechově na Ukrajině“

Poděkování štědrým dárcům

Brněnská pravoslavná farnost děkuje Vasilovi a Miroslavě Dobrodským za štědrý dar pro vnitřní vybavení chrámu (nové koberce) a při této příležitosti jim blahopřeje k narození jejich dcery Liliany. Přejeme celé rodině hojnost Božího požehnání a pevného zdraví na „mnohá a blahá léta“.

Oznámení o vydání nové farní publikace

V červnu letošního roku vydala Pravoslavná církevní obec v Brně pro své vnitřní potřeby český překlad knihy archimandrity Georgia z monastýru sv. Řehoře na Svaté Hoře Athos s názvem „Theosis (zbožštění) jako smysl života člověka“. S časovým odstupem se jedná o již druhou publikaci, jejíž překlad a doplnění o další materiály pořídila brněnská pravoslavná obec pro své věřící. V roce 2002 byla vydána s požehnáním archimandrity Georgia kniha s názvem „O modlitbě Páně“.

Obsah

Slovo úvodem	2
Církev Kristova nezeslábne	3
Rozjímání nad kněžstvím a pastýřstvím	5
Kněžství vyžaduje lásku	8
Neboť Tvé jest království...	8
(výklad desátého verše Modlitby Páně od sv. Nikolaje Velimiroviče)	
Životy svatých	
Ctihodný Efrém Novozjevený, divotvůrce	9
Svět Starého zákona	
„Velice jsem horlil pro Hospodina, Boha zástupů...“	12
Historie a fakta	
85 let od zavraždění věřících v Šue	15
Z poučení starců	
Starec Porfýrios Kavsokalývita (10. část)	19
O Církvi a věčnosti	20
Z rumunského duchovního odkazu	
Kázání starce Kleopy o svaté Padesátnici	22
Ze života naší farnosti	23
Poučení otce Serafima (Rose)	25
Člověk a Boží stvoření	
Duchovní besedy a poučení starce Antonije	26
Aktuality z pravoslavného světa	29
17. květen 2007 – slavný den v historii Ruské pravoslavné církve	30
O významu ruské pravoslavné církve pro dnešní svět a dalších věcech	31
„Nechte dítek přijít ke mně“	
Pro děti o Duchu Svatém	35
Aktuální problémy člověka v dopisech duchovních otců 20. století	
Problémy s výchovou dětí	37

Číslo 16/2007 Dobrého pastýře vydáno u příležitosti svátku sv. Padesátnice

Pro vnitřní potřebu vydává redakční rada brněnského pravoslavného věstníku „Dobry pastýř“. **Odpovědný redaktor:** Michal Dvořáček. **Členové redakční rady:** o. diákon Marek Malík, Marie Zavřelová, Jan Zbyněk Zavřel, David Sýkora, Vladimír Štěpánek a Jaroslav Černocký. **Další přispěvatelé článků:** Stefania Fasouli Dvořáčková, Alina Buruiana, Alexandra Bílková, Marie M. Kudelová, Petr Křížek a Roman Zagora. **Grafická úprava:** Joakim T. Bílek na OpenOffice.org. **Jazyková korektura:** Marie Zavřelová. Perokresby na obálce a v textu: o. diákon Marek Malík.

Kontakt: dobrypastyr.brno@email.cz, <http://www.pravoslavbrno.cz>